कवडसा

(मिश्र कवितासंग्रह – भाग १)

रचना

डॉ. मंजूषा कुलकर्णी

(साहित्य अकादमी पुरस्कारप्राप्त लेखिका, कवयित्री)

मंजुभारती प्रकाशन

पुणे

कवडसा (मिश्र कवितासंग्रह - भाग १)

रचना : डॉ. मंजूषा कुलकर्णी
(साहित्य अकादमी पुरस्कारप्राप्त लेखिका, कवयित्री)
साकेत / २५, जयवंत पालकर मार्ग,
पोद्दार रुग्णालयासमोर वरळी, मुंबई - ४०० ०३०.
भ्रमणध्वनी - ९०८२१६१५२४, ९८२२८३९४९१
Email : drmangushak@gmail.com

कायमस्वरूपी पत्ता : २३१, समर्थ अलंकार, फ्लॅट-२,
कवितांच्या बागेसमोर, ज्योतीनगर,
छत्रपती संभाजीनगर - ४३१ ००५.

प्रकाशक : सौ. उल्का मंगेश कुलकर्णी
मंजुभारती प्रकाशन
'अे' ५०४, महालक्ष्मी पॅलेस,
वेंकटेश शर्विल सोसायटी समोर,
सी.एन.जी. पंपासमोर, पारी कंपनी चौक,
नऱ्हे, पुणे - ४११०४१.

प्रथम आवृत्ती : ज्येष्ठ शु. १३, शके १९४७
सोमवार, दि. ०९ जून, २०२५

अक्षर जुळवणी : सौ. अनिता विनायक भालेराव
क्रिएशन,
जयश्री, १-एन, सेक्टर ए, एन-१,
सिडको, छत्रपती संभाजीनगर - ४३१००३.
भ्रमणध्वनी - ९४२३३ ९६८८१

मुद्रक : स्टार कॉपीयर्स प्रायव्हेट लिमिटेड
कुमठेकर मार्ग, सदाशिव पेठ, पुणे ३०

ISBN : 978-81-987974-5-2

सर्वाधिकार : © लेखिकेच्या स्वाधीन

किंमत : **₹ १५०/-**

सर्व रसिकवरांना
सादर समर्पण...

मनोगत

प्रत्येक कवितेचा जन्म हा एका क्षणाच्या प्रकाशातून होतो. तो क्षण कधी अश्रूंच्या धुक्यातून झिरपतो, कधी हसऱ्या आठवणीतून झळकतो, तर कधी निःशब्दतेच्या रात्रीत एकटा उजळतो. 'कवडसा' या माझ्या नवीन काव्यसंग्रहात मी त्या क्षणांचे तुकडे पकडायचा प्रयत्न केला आहे. ही माझ्या मनाच्या प्रवासाची गोष्ट आहे ज्यात कुठे प्रकाश आहे, कुठे सावली, पण दोन्हींचा संगम आहे. या कवितांमध्ये काही दिवसांचे गाणे आहे, काही रात्रींचे मौन आहे, काही आयुष्यभर राहणाऱ्या ओलसर आठवणी आहेत. माझ्या लेखनाचा प्रवास नेहमीच भावनांच्या शोधातून सुरू झाला. मी कविता लिहिते कारण तीच माझी आत्मभाषा आहे. कधी मनात अनामिक वेदना येतात, कधी गोड शांतता, कधी प्रश्न, कधी उत्तरं आणि तेव्हा शब्द आपोआप उमलतात. कविता माझ्या मनाची झळाळी आहे म्हणूनच या संग्रहाचं नाव 'कवडसा' ठेवलं. या संग्रहात मी विषयांची बंधनं ठेवली नाहीत. जीवनाच्या प्रत्येक रंगाला, प्रत्येक सुगंधाला आणि प्रत्येक वेदनेलाही जागा दिली आहे. कारण मला वाटतं, कविता ही जीवनाचीच प्रतिबिंब आहे अपूर्ण पण सुंदर. या कवितांमध्ये प्रेमही आहे, ओढही, निराशाही आहे, पण त्यावर आशेचा उजेड नेहमीच आहे. माझ्या लेखनाला High Range Book of World Records मध्ये मिळालेली नोंद ही माझ्यासाठी अभिमानाची आणि प्रेरणेची बाब आहे. ही मान्यता म्हणजे माझ्या लेखणीला मिळालेला नवा 'कवडसा'च आहे ज्याने माझा काव्यप्रवास अजून उजळवला. या सन्मानामुळे माझ्या प्रत्येक नव्या कवितेत मी अधिक जबाबदारीची आणि कृतज्ञतेची भावना अनुभवते.

'कवडसा' या संग्रहातील प्रत्येक कविता माझ्या अंतर्मनातून आली आहे. काही कविता सहज आल्या, काहींनी मनात बराच काळ थांबून मग शब्द घेतले. काही कविता माझ्या जवळच्या आहेत जशा जुन्या आठवणी, तर काही नव्या वाटा दाखवणाऱ्या आहेत. या सगळ्या कवितांनी मिळून माझ्या मनाच्या आकाशात असंख्य 'कवडसे' पेरले आहेत. मी जेव्हा लिहिते, तेव्हा मी कोणाला

काही शिकवायचं असं ठरवत नाही. मी फक्त अनुभव सांगते. माझ्या कवितेतली भावना जर वाचकाच्या मनात दुमदुमली, तर मला वाटतं, माझं लेखन यशस्वी झालं. कविता म्हणजे संवाद आणि हा संवाद शब्दांचा नसतो, तो हृदयांचा असतो.

'कवडसा' हा असाच एक संवाद आहे माझ्या मनातून तुमच्याकडे पोहोचणारा. मला विश्वास आहे की वाचक या कवितांत स्वतःचं प्रतिबिंब शोधतील. त्यांना कधी एखाद्या ओळीमध्ये स्वतःचा दिवस दिसेल, तर कधी एखाद्या श्वासात आपलीच आठवण. ही कविता माझी असली, तरी त्या सगळ्यांची आहे कारण प्रत्येक मनात एक 'कवडसा' असतो, जो योग्य शब्दाची वाट पाहतो. या संग्रहाच्या निर्मितीत मला साथ दिलेल्या सर्व सहकाऱ्यांचे, कुटुंबीयांचे आणि रसिकांचे मी मनःपूर्वक आभार मानते. त्यांच्या प्रेमाने आणि विश्वासानेच हा प्रवास शक्य झाला.

'कवडसा' माझ्यासाठी फक्त कवितांचा संच नाही; तो माझ्या आयुष्याचा अनुभवसंग्रह आहे. प्रत्येक कविता माझ्या मनातल्या एका खिडकीसारखी आहे जिथून मी जगाकडे पाहते आणि जग माझ्याकडे पाहतं. त्या खिडकीतून येणारा प्रत्येक प्रकाश, प्रत्येक कवडसा, मला पुन्हा लिहायला प्रवृत्त करतो. ही कवितांची दुनिया मी तुम्हाला अर्पण करते. त्या सर्व वाचकांना, ज्यांच्या मनात अजूनही प्रकाशावर विश्वास आहे. माझ्या शब्दांतील तोच उजेड त्यांच्या मनातही झळकावा हीच नम्र इच्छा.

डॉ. मंजूषा कुलकर्णी

प्रस्तावना

'कविता म्हणजे प्रकाशाचा एक कवडसा जो मनाच्या अंधाऱ्या कोपऱ्यांवर शांतपणे उतरतो आणि त्यांना उजळवून टाकतो.' या एका विचारातूनच डॉ. मंजूषा कुलकर्णी यांच्या 'कवडसा' या नवीन काव्यसंग्रहाचा अर्थ खुलतो. हा संग्रह केवळ कवितांचा संच नाही, तर जीवनाच्या असंख्य क्षणांचा, भावनांचा आणि विचारांचा उजेड आहे. या कवितांमध्ये कुठे हसरा प्रकाश आहे, कुठे झगमगणारी आस आहे, तर कुठे धूसर सावल्यांत दडलेली वेदना आहे. प्रत्येक कवितेच्या मागे एक अनुभव आहे कधी क्षणभंगुर, तर कधी चिरंतन.

'कवडसा' या नावातच एक गूढता आहे तो पूर्ण प्रकाश नाही, पण प्रकाशाची चाहूल आहे; तो सत्याचा पूर्ण भास नाही, पण त्याची स्पर्शरेखा आहे. हा संग्रह त्या स्पर्शरेखांचा प्रवास आहे. डॉ. मंजूषा कुलकर्णी यांच्या लेखनाची ओळख म्हणजे भावसंपन्नता, विचारांची खोली आणि भाषेची सहजता. त्यांच्या कवितांमध्ये विचार कधी उपदेशासारखा वाटत नाही; तो भावना बनून, शब्दांच्या मृदू स्वरूपात वाचकापर्यंत पोहोचतो. त्यामुळे त्यांचं काव्य वाचताना आपल्यालाही आपलं मन उघडतं आणि आपण त्या कवितेचा भाग बनतो.

'कवडसा' हा मिश्र कवितासंग्रह आहे. विषयांच्या विविधतेने भरलेला, पण भावांच्या एकसंधतेने बांधलेला. या कवितांमध्ये निसर्ग आहे, समाज आहे, माणुसकी आहे, काळाची चाहूल आहे, आठवणी आहेत आणि सर्वात महत्त्वाचं म्हणजे स्वतःशी संवाद आहे. प्रत्येक कवितेत एक वेगळं आकाश आहे. कधी पहाटेचा मंद उजेड आहे, कधी दुपारचं तापलेलं सत्य, कधी संध्याकाळचं मृदू सावलीचं सौंदर्य, तर कधी रात्रीचा आत्मसंवाद. या कवितांत जीवनाच्या प्रत्येक ऋतूचा, प्रत्येक भावछटेचा 'कवडसा' आहे.

डॉ. मंजूषा कुलकर्णी या नावाचा मराठी साहित्यविश्वात आज एक गौरवपूर्ण उच्चार आहे. त्यांच्या काव्यनिर्मितीला मिळालेली High Range Book of World Records मधील नोंद ही केवळ वैयक्तिक सन्मान नाही. ती मराठी भाषेच्या आणि तिच्या भावसंपन्नतेच्या अभिमानाची खूण आहे. त्या नोंदीने त्यांच्या कवितेचा प्रकाश आंतरराष्ट्रीय स्तरावर पोहोचवला आहे आणि तोच प्रकाश या 'कवडसा' संग्रहातही झळकतो.

या संग्रहातील कविता वाचताना एक गोष्ट सतत जाणवते कवयित्रीच्या मनातली प्रचंड जागरूकता. त्या जगाकडे भावनांनी पाहतात, पण भावनांमध्ये हरवून जात नाहीत. त्यांचं चिंतन संयमी आहे, त्यांची भाषा मृदू आहे आणि त्यांची अनुभूती प्रगल्भ आहे.

'कवडसा' मध्ये काही कविता फुलांसारख्या गंधाळलेल्या आहेत, काही पावसासारख्या शांतपणे वाहणाऱ्या, काही विचारांसारख्या खोलवर भिडणाऱ्या. पण सगळ्याच कवितांत एक साम्य आहे त्या प्रकाश देतात.

कधी विचारांचा प्रकाश, कधी आशेचा, कधी सत्याचा, तर कधी आठवणींचा. कविता म्हणजे काय, याचं उत्तर 'कवडसा' आपल्याला स्वतःच देतो. कविता म्हणजे क्षणाचं शाश्वत रूप. ती शब्दांच्या ओळींपलीकडची जाण आहे. डॉ. मंजूषा कुलकर्णी यांच्या कवितांमध्ये हा क्षण जिवंत होतो. त्या शब्दांनी फुलवत नाहीत, तर शब्दांतून अनुभव जगवतात. म्हणूनच त्यांच्या कवितांत गंध आहे, स्पर्श आहे, आणि सर्वात महत्त्वाचं मानवी उब आहे. त्यांच्या कवितांमधील स्त्री ही कोमलतेची प्रतिमा आहे, पण ती दुर्बल नाही. ती जाणीवेची आहे, संवेदनांची आहे, सृजनाची आहे. कविता लिहिताना मंजूषाताई स्वतःला शोधतात पण त्या शोधाचा शेवट फक्त त्यांच्या मनात होत नाही; तो प्रत्येक वाचकाच्या मनात नवा प्रकाश निर्माण करतो.

'कवडसा' वाचताना कधी मन हळवं होतं, कधी विचार गहिवरतात, कधी आत्मा शांत होतो. काही कविता आपल्याला प्रश्न विचारतात, काही उत्तर देतात, काही फक्त साथ देतात. त्या सगळ्या कविता जणू हातात घेतलेल्या छोट्याशा दीपकासारख्या आहेत छोट्या, पण निखळ. या संग्रहातले विषय विविध असले तरी त्यांच्या अभिव्यक्तीला एक समान सूर आहे सत्याचा, सौंदर्याचा आणि संवेदनशीलतेचा. हा संग्रह म्हणजे शब्दांचा नव्हे, अनुभवांचा गंधमहोत्सव आहे.

‘कवडसा’ या शीर्षकात जशी प्रकाशाची झलक आहे, तशीच या कवितांत मनाची उजळणी आहे. ही उजळणी ना भडक, ना आंधळी; ती मृदू, अंतर्मुख आणि समजूतदार आहे आणि म्हणूनच ‘कवडसा’ वाचकाच्या मनात घर करून राहतो. या संग्रहाचं सौंदर्य त्याच्या साधेपणात आहे. कोणतीही दिमाखदार भाषा नाही, कोणतेही ताणलेले रूपक नाही पण जे आहे, ते खरं आहे, जिवंत आहे. जसा पहाटेचा एक किरण साधा, पण आयुष्यभर लक्षात राहणारा.

‘कवडसा’ हा फक्त काव्यसंग्रह नाही; तो एका संवेदनशील आत्म्याचा उजेड आहे जो शब्दांतूनही झळकतो आणि शांततेतूनही. वाचक या कवितांत स्वतःचा ‘कवडसा’ नक्की शोधेल आणि तो शोधच या संग्रहाचं खऱ्या अर्थानं यश आहे.

श्री. चंद्रशेखर (अतुल) वझे
विशेष कार्यकारी अधिकारी
मा. मुख्यमंत्री, सचिवालय,
मुंबई

अनुक्रमणिका

१)	आजची नवी पहाट	...	१३
२)	फुलण्याचं सुख मोठं	...	१४
३)	असे वाटते कधीतरी	...	१५
४)	गेले द्यायचे राहून काही	...	१६
५)	प्रीत म्हणून उरते प्रिया	...	१७
६)	खळी नवेली अजून खुलली	...	१८
७)	नसे कोणती उशी मऊशी	...	१९
८)	ओल्या खुणांचे उरती ठसे	...	२०
९)	उधाण वाऱ्यापरी	...	२१
१०)	सुफळ पूर्ण हो इच्छा	...	२२
११)	आयुष्यातील मोह सदा	...	२३
१२)	एक सांज किती प्रश्न विचारे	...	२४
१३)	भारलेली रातराणी	...	२५
१४)	जीव घेतात फसवे भास	...	२६
१५)	ना प्रेमाचे त्या मोल	...	२७
१६)	सोडून रुसवा ये ना	...	२८
१७)	तोरणाच्या दारी काय	...	२९
१८)	एवढी तू गोड कैसी	...	३०
१९)	जीवनाची रीत ही	...	३१
२०)	गोडचूक मानू	...	३२
२१)	धुक्या धुक्यावर धुकटशी रेघ	...	३३
२२)	रामाच्या अभिषेका	...	३४
२३)	श्रीराम राम रघुरामा	...	३५
२४)	छंद राम लागला	...	३६
२५)	---	...	३७
२६)	कन्या सासुराशी जाते	...	३८
२७)	का बोचतात शब्द	...	३९
२८)	हे साधेपण खुलावे	...	४०
२९)	येते जीवनी जेंव्हा कोणी	...	४१
३०)	नाते आगळे बहिणीबहिणीचे	...	४२
३१)	जन्मोजन्मीचे संचित राहील	...	४३
३२)	मेंदीमधल्या गंधामधले	...	४४
३३)	कंदील हाती शोधत होते	...	४५
३४)	एक उंबरा सदैव राहील	...	४६
३५)	आरशातील रूप माझे	...	४७
३६)	शहाण्या सारखा अस तू	...	४८
३७)	पापण्यांच्या उंबऱ्याशी	...	४९
३८)	नभ गाभूळ होताना	...	५०
३९)	नकोच हुंडा नको मागण्या	...	५१
४०)	अवीट गोडीचा मेळा	...	५२
४१)	एक गुलाब वचनसाक्षी	...	५३
४२)	दे अशी नजर मला की	...	५४
४३)	साधना आराधना	...	५५
४४)	त्या शोधणे तू निज आत्मघरा	...	५६
४५)	अरे अरे बोक्या दादा	...	५७
४६)	तुजपाशी नेते	...	५८
४७)	भेटून घ्यायचे का	...	५९
४८)	आता पुन्हा कशाला	...	६०
४९)	सारी मजा असावी...	...	६१
५०)	चिंब झाले ...	...	६२
५१)	आहे जराशी ...	...	६३
५२)	वस्ती बखाल झाली...	...	६४

५३) कोठून जाग आली ... ६५
५४) काहीच अर्थ नाही ... ६६
५५) काळजा तू थांब ना रे ... ६७
५६) क्षणभर तेंव्हा थांब ... ६८
५७) मन मोहरून माझे जाते ... ६९
५८) निवांत निलयी हेम ... ७०
५९) कधी ही रात पुनवेची ... ७१
६०) सारेच प्रश्न वेडे ... ७२
६१) रंग असावे असेच आता ... ७३
६२) माझी कविता झाली ... ७४
६३) शालीमधल्या आठवणीतून... ७५
६४) गतजन्मीचे आमुचे संचित... ७६
६५) गाव राजसाचे दूर ... ७७
६६) मधुमास नवा वाटे ... ७८
६७) घर आपुले ... ७९
६८) दूर त्या तिथे ... ८०
६९) गंगा भागीरथी म्हणावे ... ८१
७०) त्याच्यासाठी हृदयपाकळी... ८२

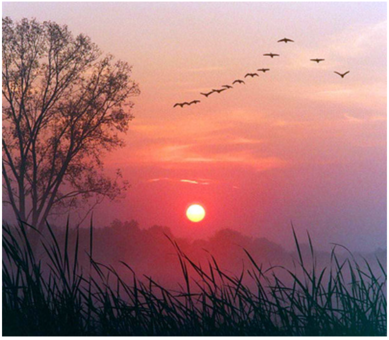

(१)
आजची नवी पहाट

नव्याचं नवेपण
कोरं करकरित असणं
नेहमीच भावतं
नवं नवं दिसणं

नवी सकाळ आली
नव्या वर्षाच्या उंबऱ्यात
हवाही सर्द झाली
शिशिराच्या शिरशिऱ्यात

हालचाल पानांची
झाडावेलीवर नवाळली
रात्रीची गडद किनार
प्राचीवर मवाळली

लाटांची गाणी
लयदार झाली अजून
कोंबांचा जन्म
सुखावतो मधून

नव्या पालवीच्या
वसंताची चाहूल
नव्या ऋतू, काळाची
नवी नवी भूल

आजची नवी पहाट
नव्या तेजात बुडली
मनात सुद्धा एक नवी
कोमल पहाट घडली

दि.०१/०१/२०२४
सकाळी ०६.२१ वा.

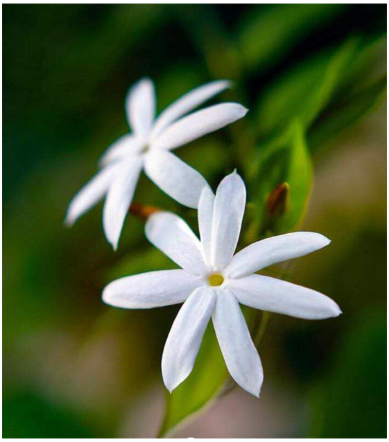

(२)
फुलण्याचं सुख मोठं

कसं जमतं फुलांना
रोज नव्याने उमलणं
झुळूक हलकी असली तरी
हिंदोळ्यावर झुलणं

माहीत नसेल का त्यांना
जगणं थोडं अन लगेच सुकणं
सुंदर कवळ्या देहाला
काही क्षणात मुकणं

मला वाटतं माहीत असेल
नक्कीच सारं काही
फुलण्याचं सुख मोठं
त्यापुढे सुकणं काहीच नाही

डवरून यायचं
कळीचं फूल व्हायचं
ऋतुसंगे सारे ऋतू
भोगत उपभोगत पुढे जायचं

दुःखाचे वारे येतात
कळ्यांच्याही वाट्याला
तरी हसतात स्वागताला बसतात
गिणत नाहीत काट्याला

एकंच ठरवावं जगताना
क्षण आलाय न, कळीचं फूल व्हायचं
आपल्यात रमून जात
संकटांसाठीही भूल व्हायचं

दि. ०२/०१/२०२३
सकाळी ०९.३५ वा.

(३)
असे वाटते कधीतरी

असे वाटते कधीतरी
उंच उडावे नभावरी
पसरून आकाक्षांचे पंख
विहरत जावे खगा परी

असे वाटते कधीतरी
उमलून यावे भूवरी
गंध कोशी मग भरून रहावे
दरवळ द्यावे वरचेवरी

असे वाटते कधीतरी
स्वार जळाच्या लाटेवरी
होऊन हलके जावे तरंगत
नजर ठेवुनी गगनावरी

असे वाटते कधीतरी
शब्दही नको बोलाया
नजर पुरावी भाव सारे मग
अलगद टिपून घ्यावया

असे वाटते कधीतरी
सांज जरा रेंगाळावी
रात्र न व्हावी दिवस न जावा
मीलनवेळा तिथे जुळावी

असे वाटते कधीतरी
तसे वाटते कधीतरी
बरेच काही घडुनी यावे
आपसुक नकळत कधीतरी

दि.०३/०१/२०२४
सकाळी ०८.५५ वा.

(४)
गेले द्यायचे राहून काही

त्या भेटीतून नवे कळाले
भाव मनीचे जुळून आले
अजूनही मज ओंजळीत त्या
तू दिलेल्या कळ्या नि फुले

किती बोललो शब्देविनाच
नजर आपुली बोलकी झाली
काळ सरकला किती केवढा
गणती कुणास करण्या आली

फक्त वाटले सोबत राहू
पुन्हा नव्याने जगून घेऊ
क्षणाक्षणाला क्षण ओघळती
काही क्षणांना थिजवून देऊ

हातामध्ये हात जे धरले
स्पर्श हर्ष ते अजुनी ताजे
आसुसलेल्या हळव्या वेळा
आठवती ना घडले जे जे

किती लोटले दिवस ऋतूही
ओढ आपुली तशीच राही
किती भेटलो तरी वाटते
गेले द्यायचे राहून काही

दि.०४/०१/२०२४
सकाळी ०७.१९ वा.

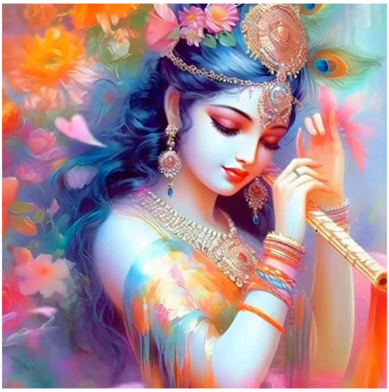

(५)

प्रीत म्हणून उरते प्रिया

किती तुझ्याशी एकरूप मी
देह वेगळे तुझे रूप मी
तू माझ्यात की मी तुझ्यात रे
नको जाणणे श्यामरूप मी

श्वास चालती नाम चालते
श्याम श्याम मन सदा बोलते
हरवून बसते तुझ्या विचारी
मी कुठे मजसी न कळते

भेटीसाठी जीव तळमळे
तू दिसता मज दिलासा मिळे
कुंजवनातील पानोपानी
राधा राधा बघ ती आकळे

सांज तिथली भारलेली
रात कृष्णी डुंबते
वेडी राधा स्पर्श हळवी
श्याम पावा चुंबते

भान ना मज राहते
राधा सदा झुरते प्रिया
संपते ना ती कधी
प्रीत म्हणून उरते प्रिया

दि.०५ /०१/२०२४
सकाळी ०९.३८ वा.

(६)

खळी नवेली अजून खुलली

हिरव्या हिरव्या पानांमधली
पीत फुलांची जाळी
का उगाच ही विरही माझ्या
मनास हलके जाळी

या इथेच तू आणिक मीही
भेटत असता कितीदा
उमलून आली फुले सोनेरी
ऋतू लेऊनी कितीदा

हसली बसली रुसली होती
फुलेही माझ्या सवे
रोज नव्याने गोडगोडवे
रंग सोनेरी नवे

लाजलाजुनी अंग चोरुनी
गोरीमोरी मी होता
रानातुन अळुमाळू फुलांची
लाज गंधून जाता

तू गालावर फिरवून देता
हीच फुले रेशमी
खळी नवेली अजून खुलली
खुलले कितीदा मीही

दि.०६/०१/२०२४
रात्री १०.०९ वा.

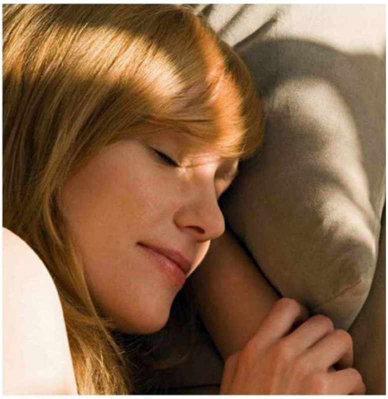

(७)
नसे कोणती उशी मऊशी

नसे कोणती उशी मऊशी
निवांत झोपाया
जगात आहे विवेक केवळ
शांत नीज याया

किती करावे काम दमावे
झोपवी तो निश्चिंत
सदा सोबती असेल तो जर
नसे कोणती भ्रांत

कधी कुणाचे काही न घेता
आपुल्याने हो तृप्त
नसे कोणते दुःख कशाचे
असलेले हो लुप्त

जगणे सुंदर देणे असते
नको घेण्या हव्यास
लोभ मोह अन व्यर्थ अहंता
विवेक जाळी खास

असू द्या कायम गाठीशी हा
अमूल्य ऐसे धन
ताण तणाव ना कुठले असतील
राजे राहील मन

दि.०७/०१/२०२४
दुपारी ०४.०१ वा.

(८)
ओल्या खुणांचे उरती ठसे

ओल्या खुणांचे उरती ठसे
अन दुःख उरते सदाची कसे
ती ओल मायेची राहते मनी
जखमांना ओल्या लपवे कुणी

नात्यांचा ओलावा पापणी ओली
ओल्या आठवणी अन पाठवणी ओली
ओल्या दवांची पहाऽऽट ती ओली
ओल्या कळ्यांची उमलवाटही ओली

ओलेत्या भुईचे गर्भा धारणे
बीजातून ओलावी कोंब अंकुरणे
ओल्या नदीच्या खुणा ओल भरल्या
तीरावर पावलांच्या नक्षीने भरणे

तृषार्त चोचीतले चातकपण ओले
आईच्या डोळ्यातील वात्सल्य ओले
नको कोरडे काही ते रूक्ष होते
मन ओले चिंब प्रीत बोल किती ओले

ओल्याशा देहातील चैतन्य ओले
ओल्या अंतःकरणी आत्मभान ओले
जगण्यातील जगणे हे सदा ओले ओले
मरताना कंठातील थेंब चार ओले

दि.०८/०१/२०२४
रात्री १०.५९ वा.

(९)
उधाण वाऱ्यापरी

येशील ना रे सख्या असा तू
उधाण वाऱ्यापरी
पंख प्रीतीला फुटतील आणिक
होईन स्वप्नपरी
मी होईन स्वप्नपरी

मज सावरण्या क्षण ना मिळतील
इतका अधीर तू
भाव उधळशील आवरण्या मज
कठीण होशील तू

येताना ना वर्दी देशील
प्रीतनगरीमध्ये
धडकून जाशील सरळ मनाशी
धडधड मनामध्ये

गंध आणशील रानामधले
फुले काही हळवे
तुझ्या सोबती आशा उमलून
फुलतील क्षण फुलवे

शीतल वाऱ्यापरी झुळूक ही
अशी सुखावून जाईल
तुझी प्रियतमा पुन्हा नव्याने
तुझीच होऊन जाईल

दि.०९/०१/२०२४
सकाळी ०९.४३ वा.

(१०)
सुफळ पूर्ण हो इच्छा

तुज भाग्य मिळो अन सौख्य मिळो
मम औक्ष मिळो भाग्येशा
मज बाळाच्या वाटेमध्ये
यशपुष्प उमलू दे ईशा

निर्धाराने ठरवशील जर
निश्चित गाठशी ध्येया
तुझ्या पाठीशी असेल आई
तुला साथ द्यावया

ईश कृपा बघ सदा असावी
म्हणून लीन चरणांना
मला नको पण देवा सारे
इप्सित मिळो बाळांना

शब्द सुखाचा निघू दे तुमच्या
मुखी आईच्या साठी
नको अन्य काही रे मजसी
सर्वस्व तुमच्याच साठी

काळीज भरले वात्सल्याने
जीव तळमळे उगाच
वेडी माया कळली तुम्हा तर
स्वर्ग लाभे मलाच

आज जन्मदिनी हेच मागते
सुफळ पूर्ण हो इच्छा
सत्कर्माने नाव आईचे
मोठे कर ही सदिच्छा

दि.१०/०१/२०२४
सकाळी ०७.४७ वा.

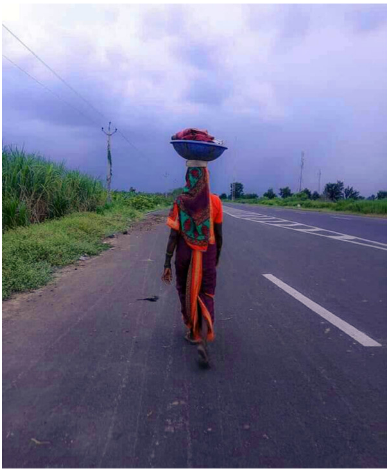

(११)
आयुष्यातील मोह सदा

येतानाची परडी रिकामी
जाताना ही कुडी तशी
कशास दमवून जन्म रिकामा
आस जीवाला अशी तशी

गाव धाकला एकीकडे अन
दुसरीकडे ही अनंत वाट
कुणा कुणाला तोंड दाखवू
कुणाकडे तरी होईल पाठ

हिरव्या हिरव्या शिवारातली
हिरवी गाणी गुणगुणगुण
उजाडलेल्या माळावरची
ओसाड खड्यांची भुण भुण भुण

सुती कापडं अंगावरती
चुंबळ ओझ्या हलके करी
भार वाहतं डोकं सारं
तरी पायांना कळ भारी

संपत नाही आकाशाची
रंग बदलती चादर कधी
पायाखाली मायमाऊली
माती न अंतर देई कधी

अनवाणी पायाला चटके
मनात घरची ओढ सदा
माया ममता अशी माणसे
आयुष्यातील मोह सदा

दि. १०/०१/२०२४
रात्री १०.१५ वा.

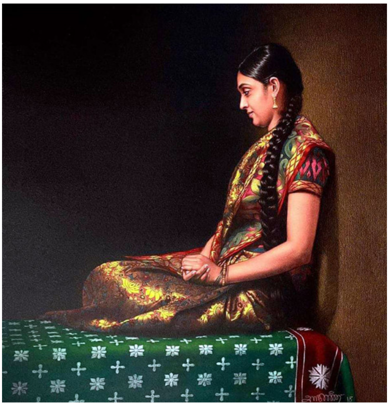

(१२)
एक सांज किती प्रश्न विचारे

सांज मनातून जातच नाही
लाघववेळा उरती काही
कधी हुरहूर तर कधी मीलनी
वाट पाहते तिथे निशाही

उंबऱ्यातली घुटमळ घुटमळ
यावे कोणी वाटे तळमळ
पुसट खुणा आधीच्या कधीच्या
पुन्हा पुन्हा जागती न पळ पळ

वाट पाहण्या सांज ही माहीर
उजळून येई ते तेज जवाहीर
रंग मिसळती दिवस रातीचे
गुलाबी स्वप्ने होत अबीर

जीवलग कोणी दूर कुठेतरी
यावा म्हणुनी आतुरता उरी
सांज न संपे रेंगाळते ती
मनात उरते संपली तरी

रोज नव्याने नजर टेकते
क्षितिजापाशी बिंब वाकते
सांज अबोऽऽल विरहिनी बापुडी
काळीज दारी उभी ठाकते

कधी मिळेल हो तिजला न्याय
उषा ना निशा अंधुक पाय
एक सांज किती प्रश्न विचारे
उत्तर तिजला देऊ काय

दि. ११/०१/२०२४
सकाळी ०७.२१ वा.

(१३)
भारलेली रातराणी

रातराणीच्या सुगंधामध्ये
फक्त दंग होऊन जावं
शब्दही न बोलता देखील
गंधवेडं गाणं गावं

अंधारलेल्या वातावरणात
भारलेली रातराणी
इतका मादक परिमळ तिचा
सुरभित उमलून येते कहाणी

अलगद पहाते ती हजार डोळ्यांनी
कोश उघडून भंडार उधळीत
मी रोज रात्री तिला शोधते
उमलत्या फुलात मिटलेल्या कळीत

कुणाची वाट पाहते म्हणून
सुगंधात न्हाऊन निघते
प्रियवरच्या वाटेवरती
आमोद सुवास भरून निघते

थबकलाच नाही तो
कसला रसिक मानावा
सौरभाच्या साम्राज्याचा
रातराणी मुकुट जाणावा

दि.१२/०१/२०२४
सकाळी ०६.४७ वा.

(१४)
जीव घेतात फसवे भास

झुरणं म्हणजे काय असतं
झुरणाऱ्यालाच दिसावं
तीळ तीळ तुटणाऱ्यानं
तळमळणाऱ्याला पुसावं

विरहाच्या ज्वाळा गिळतात
आ वासून पुन्हा पुन्हा
प्रेम मनापासून करणं
एवढाच काय तो मानून गुन्हा

काळीज काही मानत नाही
आपलं माणूस आपलं नाही
ते अंथरून देत रहातं स्वतःला
तुडवताना तरी त्यास कळेल काही

उरात उरलेल्या उल्हासाच्या
उमलू पाहणाऱ्या उजागर उषा
अन उमाळ्यानं ऊर कोंडून निघताना
उसवत नेतात शिवणी कशा

उरत नाही काही तरी
उरते कुठून एवढी आस
जवळ कुणीच नसतानाही
जीव घेतात फसवे भास

दि.१३/०१/२०२४
सकाळी ०८.४२ वा.

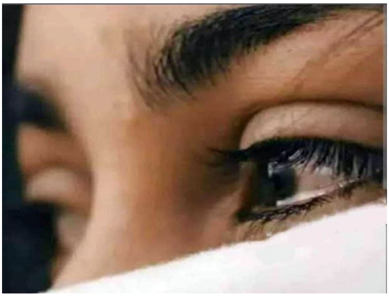

(१५)
ना प्रेमाचे त्या मोल

कळ उठते,
कळते ना कोणाला
ती आत खोलवर दुखते,
ना कळते कोणाला

कोणाचे दुखरे शब्द,
कधी कुणी करते निःशब्द
ज्याचे त्याचे अपसमज,
काळीज होते मज स्तब्ध

कधी कुणी काही तरी बोले,
कधी कुणी बोलणे टाळे
दिसते ना काहीच मजला,
भवितव्य वाटते काळे

ना प्रेमाचे त्या मोल,
जरी भाव मज मनी खोल
कधी वाटत राहते सारे,
सारेच जगती या फोल

उमलण्या आधी कोमेजून,
रोजची स्वप्न हे जातं
मनी उगाच वेडं राहतं,
खरं नसलेलंही जे नातं

दि.१४/०१/२०२३
रात्री ११.४१ वा.

(१६)
सोडून रुसवा ये ना

रुसवा तुझा प्रिये हा
प्रीतीस बाधा झाली
तू राग अबोली जी
गालावरील लाली

रुसतो तुझ्या सवे तो
ओठावरील तीळ
खळी हसते ना कधीची
खोडयांस तिच्या खीळ

बट उडता वाऱ्यावरती
रागात तू न पाहशी
केसात मुखडा झाकुन
फिरवून मग जी राहशी

किती जीवघेणे मौन
नेत्रात ना इशारे
तू रुसता राणी वाटे
झाले भकास सारे

सोडून रुसवा ये ना
बिलगून मजसी जा ना
ये लाडके प्रिये तू
अनुराग राग गा ना

दि.१५/०१/२०२४
रात्री ०९.४४ वा.

(१७)
तोरणाच्या दारी काय

दारी तोरण बांधू या
सजवून चौकटीला
गृह प्रवेशी आनंद
जाई परा त्या कोटीला

तोरणाची शोभा काय
देव विराजित सारे
उत्सवाच्या उत्साहाने
सळसळ घरे दारे

लोम्बणारे लोलक हे
वाऱ्यावर डुलतात
शुभ उत्तम शक्ती ह्या
घरावर भुलतात

मोर शोभले त्यावर
मान वळवून किती
पिसाऱ्याची नक्षी बघा
रंग सुंदर सांगती

लक्षुमीच्या आसनाचे
देख कमळ ठेवीले
तिच्या समृद्धीसाठी मी
कल्याणीला आळवीले

तोरणाच्या दारी काय
लेक सासुरा जायची
संस्कारांची ही शिदोरी
तिच्या पदरी द्यायची

दि.१६/०१/२०२४
सायं. ०६.४७ वा.

(१८)
एवढी तू गोड कैसी

ही निखळ नि गोडुशी
सुंदरी माझी परी
हास्य ओसंडत जाई
सहजी बघते ती जरी

बोलक्या डोळ्यांतुनी
ती सदा बोले किती
मोकळे ते श्वास आणिक
मोकळी ती चाल जी

ती फुलांचा गंध असते
ती नदीकाठीही बसते
ती इथे नि ती तिथे
फूलपाखरां सवे ती हसते

केश कवळे मल्मली
त्यावरी जाईजुई
नाजुका राणी ही माझी
स्पर्श हळवे छुई मुई

गोबऱ्या गालात अवखळ
मिश्किली भरली तिची
पंख वाऱ्याचे भरारी
स्वप्नं आकाशी तिची

गोड पापा घेत जाईन
थांब छकुली थांब ना
एवढी तू गोड कैसी
सांग मजसी सांग ना

दि.१७/०१/२०२४
सकाळी ०७.५७ वा.

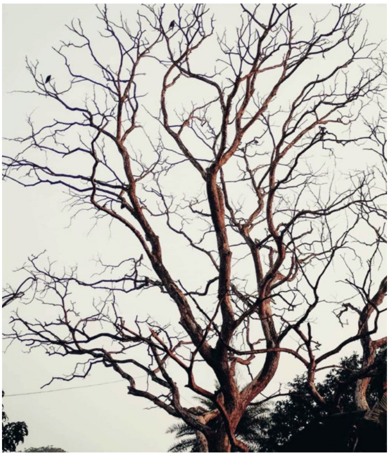

(१९)
जीवनाची रीत ही

आज बहराच्या ऋतुने
गंध ल्याले
आणि चैतन्याचे अमृत
घोट प्याले

पालवी फुटली जीवाला
कोंब आले
उमलुनी आशा निघाल्या
स्वप्नं झाले

हिंदोळे घेऊन वारा
छंद वेडा
झोंबतो तो लोम्बतो
बघ गंध वेडा

फांदी फांदी पल्लवीने
झाकलेली
सावलीही दाट पायी
टाकलेली

पुष्प फळ लगडून आल्या
ज्या ऋतुल्या
ओसरून जातील कधी
हिरव्या पानुल्या

ओळखावी हार कधी अन
जीत ही
जीवनाची जाण आहे
रीत ही

दि.१८/०१/२०२४
सकाळी ०९.४३ वा.

(२०)
गोडचूक मानू

घोडचुक नाही ती
गोडचूक मानू
अर्धपिकल्या पेरूची
जणू फोड मानू

घडती नकळत दोष
त्यांना का म्हणावे
कळता घडवून आणले तर
मग जाणावे

रोष खोल खोल
सांभाळू नका हो
जोश जगण्याचे हिरावू
उगा नका हो

सोडुनी द्या जेथल्या
तेथे पुराणे
छेडुनी नित गात जावे
नव तराणे

रोज एक जीवनाचा
क्षण नवा हा
रोज वाटू द्या जीवाला
हवा हवा हा

छंद अन स्वछंद जगणे
गंध होणे
मुक्त जगतानाच काही
बंध विणणे

दि.१८/०१/२०२४
सकाळी १०.४९ वा.

(२१)
धुक्या धुक्यावर धुकटशी रेघ

त्या धुक्यातून भास सारे
अंगावरती येती शहारे
आजही मला आठवती ना
दवबिंदूंचे चमचम तारे

थंडी गुलाबी हुडहुडणारी
प्रीत बावरी कुडकुडणारी
मिठीतल्या त्या वेळा हव्याशा
मीलनी गोड गुलाबी खाशा

हातामधले हात घट्ट जे
परस्परांचे होते धरले
भटकंतीचे गोड आठवे
खोल मनाशी सदाची उरले

वाफाळलेल्या नि:श्वासातील
विश्वासाचे प्रीत तरंग
धुक्या पुसटश्या सभोवतालीचे
अनोळखी तरी गडदसे रंग

तशात पसरून जाते अलगद
एक लाजेचे धुके सुरेख
कसा हटवशील पडदा राजा
धुक्या धुक्यावर धुकटशी रेघ

दि.२०/०१/२०२४
सकाळी ०७.३४ वा.

(२२)
रामाच्या अभिषेका

एक उडाला पक्षी घेऊन
शतकाच्या संदेशा
चला चला हो देव ऋषी गण
रामाच्या अभिषेका

सजली आहे नगरी अयोध्या
मंगल वाद्ये गाती
उत्साहाच्या रोषणाईने
कणकण उजळून जाती

मूर्त देखणी मंदिर सुंदर
श्रीरामाचे धाम
युगायुगातून तारक सर्वां
श्रीरामाचे नाम

सात दिनांचे सात सोहळे
निजगृही हो अधिवास
दरवळ आहे भक्तीभावाचा
श्रद्धेचाच सुवास

चला चला या सारे सारे
राम प्रभू दर्शना
शतकांचे हे स्वप्नं साकारू
करू राम प्रार्थना

दि.२१/०१/२०२४
रात्री ११.५१ वा.

(२३)
श्रीराम राम रघुरामा

राम राम रघुरामा
जय जय राम राम श्रीरामा ।।धृ।।

शुभ मुहूर्ती झाली स्थापना
प्राणप्रतिष्ठा रामा
मुखचंद्रावर हास्य विलसते
स्वामी अयोध्या धामा
राम राम रघुरामा
जय जय राम राम श्रीरामा ।।१।।

एकवचन एकबाण एक तू
पत्नीव्रती आदर्श हे रामा
वनवासाच्या खुणाही पावन
युगायुगांच्या पुण्यनामा
राम राम रघुरामा
जय जय राम राम श्रीरामा ।।२।।

तू राघवेंद्र पूजी नरेंद्र
स्वप्नं करी साकार मना
घळघळ आनंदाश्रू गळती
भारत भाग्य फळले पुन्हा
राम राम रघुरामा
जय जय राम राम श्रीरामा ।।३।।

इतिहासाच्या पानावरली
सुवर्णाक्षरे गिरवून रामा
जगतामध्ये रामप्रतिष्ठा
मनात निष्ठा रुजवून रामा
राम राम रघुरामा
जय जय राम राम श्रीरामा ।।४।।

असा लाभला नेता नायक
भविष्य उज्ज्वल कामा
हिंदू राष्ट्र हे जगद्गुरू पदी
होईल विराजमाना
राम राम रघुरामा
जय जय राम राम श्रीरामा ।।५।।

दि.२२/०१/२०२४
०४.२१ वा.
अयोध्या रामप्रतिष्ठा सोहळा

(२४)
छंद राम लागला

आज जाहले सार्थक वाटे
संपली वनवास छाया
उजळून गेली नगरी अयोध्या
स्वागतास रामराया

पुन्हा वाटते पुन्हा चालला
अभिषेक सोहळा
ही भक्तांची पुण्याई अन
राष्ट्रभक्तांचा मेळा

उतरून आला स्वर्ग भूवरी
देवादिक भगवंत
ऋषीमुनी सज्जन आले येथे
जपती नाम हे संत

किती देखणा झाला सोहळा
मुहूर्त शुभ साधला
म्हणती रूप हे पाहून राघवा
छंद राम लागला

हाती हात जो धरिला आपण
जानकी जीवन रम्य
सीतापती तुम्ही सीताराम अहो
धन्य भारती धन्य

दि.२३/०१/२०२४
रात्री ११.५५ वा.

(२५)

मोहरीच्या पिवळ्या पिवळ्या
फुलात मोहरून गेली
आज माझी मनुली हळवी
लाजून गाली आली

धुक्यात दवबिंदूंच्या माळा
अंगावर दवबिंदू जाळी
डवरून आली गोरी गोमटी
कांचनरंगी मोहरी पिवळी

डुलत राहते हलकी हलकी
सख्या वाऱ्याच्या अंगावरती
मधेच हसते मळ्यात बसते
घेऊन प्रीतीमधली गिरकी

काय बोलते हळूच सखीच्या
कानामध्ये गीतही पिवळे
साडी पिवळी नक्षी पिवळी
पिवळी जर अन काठही पिवळे

उन्हात थोडी गरमाईची
शाल उबेची मग पांघरते
अजून पिवळी होते धम्मक
गम्मत घडुनी ती गांगरते

दि.२४/०१/२०२४
सकाळी ०९.१० वा.

(२६)
कन्या सासुराशी जाते

कन्या सासुराशी जाते
जाता पोकळी करते
करताना एक कुळे
कुळ माहेर सोडते

तिच्या जाण्याचा सोहळा
सोहळ्यात सारे गोळा
गोळा उठतो पोटात
पोटचा देताना गोळा

विधी उपचार होती
होती कुलधर्म सारे
सारे निभावून नेते
नेते संगती संस्कारे

हौस पुरवून घेते
घेते हवे ते सगळे
सगळ्यात हक्क तिचे
तिचे वावर आगळे

वसवते एक गाव
गाव एक उसवतो
उसवुनी धागा आत
आत मना निसवतो

तिचा वावर सुखद
सुखद लाडिक ते बाल्य
बाल्य तरळते डोळा
डोळा आसवे हो गोळा

लपवून भावना मी
मी न रडणार आहे
आहे छकुली सुखात
सुख मागणार आहे

तिच्या पावलाशी देवा
देवा आनंद पाकळी
पाकळीत दव राहो
राहो प्रीत भरलेली कळी

कन्या सासुराशी जाते
जाता वळून पाहते
पाहताना गोठे वाट
वाट आठवा वाहते

दि.२५/०१/२०२४
रात्री ११.४९ वा.

(२७)

का बोचतात शब्द

का बोचतात शब्द
भाल्यासवे ते शल्य
काळीज भेदतात
उपमा न त्यास तुल्य

ना निघते कधीही भरुनी
ती हानी होत जाते
मज गाव भावनांचे
उध्वस्त होत जाते

ज्याच्याचसाठी तुटते
तिळतिळ हे आतडे अन
तो रुक्ष इतुका होऊन
वागे न सुटते कोडे

विसरू कसे कळेना
त्याला की शब्द भाल्या
करुनी विचार डोक्या
अगणित मुंग्या आल्या

हा दैवयोग आहे
की आहे नवी परीक्षा
येईल काय पुढती
नाही आता प्रतीक्षा

दि. २६/०१/२०२४
रात्री ११.३७ वा.

(२८)
हे साधेपण खुलावे

डोळ्यात तुझिया मजला
पाहण्याची सवय झाली
कसे सांगू तुजला सजना
रूपा झळाळी आली

हे साधेपण खुलावे
जेंव्हा तुला भुलावे
नजरेत तुझ्या प्रीती
हळुवार मज कळावे

अलगद मी येते रोजच
स्वप्नी तुझ्या तू म्हणतो
दिसता समोर मजला
तू एकटक पाहतो

शृंगार नाही दुसरा
तुज भावनांना ल्येते
लागे कशी नजर ही
दृष्टीत तुजला घेते

ना दागिन्यांचा सोस
ना अन्य काही हौस
तू जपशी जीवापाड
अनमोल प्रेन हेच

लाभेल असे नाते
जन्मांतरी सदाची
माझ्यासवे हा राजस
खंबीर असा उभाची

दि.२७/०१/२०२३
रात्री ०९.५६ वा.

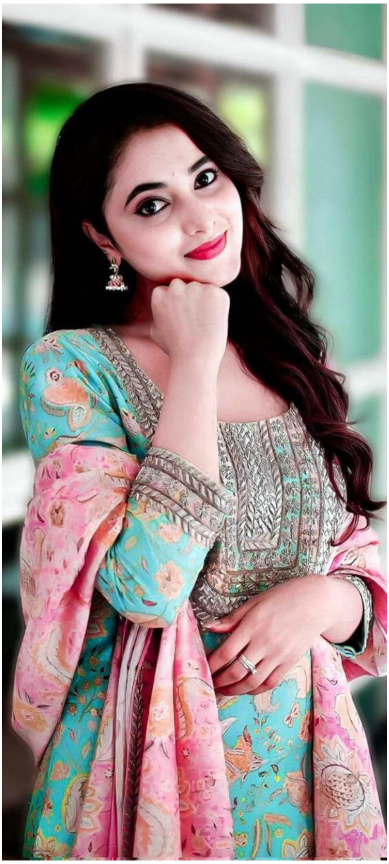

वचन निभावणे जमेल जर तुज
तरंच शपथा देशील
असेल माझे महत्त्व तुजला
तरंच संगती येशील

आठवशील मज मनात असतील
खऱ्या तुझ्या भावना
खोल रुजवशील माझ्यावरची
प्रीत प्रिया सांग ना

वाट पाहणे किती रे अवघड
कळेल का तुज कधी
क्षणा क्षणाची किंमत करणे
जमेल का तुज आधी

तरंच उरेल अर्थ आपुल्या
नात्याला मग खरा
वाट प्रीतीची जितुकी सुंदर
मार्ग कठीण हा जरा

(२९)
येते जीवनी जेंव्हा कोणी

असेल किंमत मित्राची तर
हात मैत्रीचा धरशील
कष्ट साहण्याची जर हिंमत
प्रीत प्रियवरा करशील

येते जीवनी जेंव्हा कोणी
सांभाळून ठेवणे
देव जुळवितो अगणित नाती
कुणा कसे ते कळणे

दि.२८/०१/२०२३
सकाळी ०७.१७ वा.

(३०)
नाते आगळे बहिणीबहिणीचे

मी निघाले घेऊन गाडी
घेण्या फुलांची वाडी
देशभक्तीने सजली रिक्षा
गर्दीत मार्ग ही काढी

आहे करवली लग्नाघरची
बहीण थोरली नवरी
सजावटीला नानाविध मग
दिसती फुले साजरी

गेंद झेंडूचे पिवळे केशरी
शेवंती मोगरी
निशिगंधाच्या सुरभीत न्हाते
आर्चिड का लाजरी

घेऊन जाईन फुलराण्या या
सजवून घरदाराला
करून तोरणे बांधून देईन
फुलमाळा हाराला

नाते आगळे बहिणीबहिणीचे
वीण प्रेमाची घट्ट
असतील भाऊजी जरी प्रिय तुला
ताई तुझी मी पट्ट

वळण नवेसे सुंदर येते
जरी मुली जीवनी
माहेर कधीही सुटते न तुटते
हळवे सदा ते मनी

दि.२८/०१/२०२३
सकाळी ०७.५७ वा.

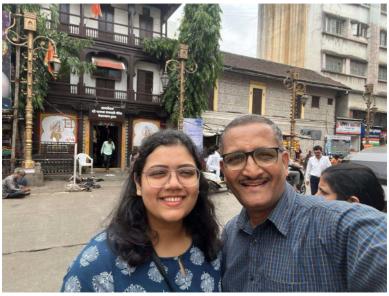

(३१)
जन्मोजन्मीचे संचित राहील

क्षण मेंदीचे रंगून जातील
नक्षीत स्वप्ने कोरून येतील
हातावरती सुख संसारी
चित्र देखणे उभरून येतील

येईल जवळी क्षण लग्नाचा
मंडप भरला फुलून जाईल
सगेसोयरे आप्त स्वकीय हे
सनई मंगल सूर ही गाईल

प्रिये लाडके माझे छकुले
सप्तपदीची ऐकून वचने
जीव सुखावेल पाहून सारे
सारे लाभू दे तुला मागणे

आनंदाच्या लहरींवरती
असे सोहळे झुलतील बाळे
पाठवणीच्या क्षणात मन हे
कसेबसे मग मला सांभाळे

कधीही न हे मिटतील आठव
कधीच मेंदी पुसट न होईल
मनात सारे उमटून येईल
जन्मोजन्मीचे संचित राहील

दि.२९/०१/२०२४
सकाळी ०८.१८ वा.

(३२)
मेंदीमधल्या गंधामधले

किती दिवसांनी मेंदी भरले
हात निरखते आहे
पुन्हा नव्याने त्या दिवसांची
ओढ रेखते आहे

त्या प्रेमाच्या हळव्या हळव्या
आजही स्मरती वेळा
ती वचने त्या शपथा साऱ्या
मनात होती गोळा

नव्या नवेल्या प्रीतीमधल्या
आतुर लाघववेळा
भेटीसाठी रोजचा दिवस
होता आसुसलेला

साथ आपुली जन्माची मग
ठरवून गेली नाती
पुन्हा एकदा हसली नाजूक
मेंदी हातावरती

आज आठवले पुन्हा ते सगळे
सगळे झाले ताजे
मेंदीमधल्या गंधामधले
दरवळ तुझे नि माझे

दि.२९/०१/२०२३
रात्री १०.५३ वा.

(३३)
कंदील हाती शोधत होते

आठवणींनी शिवता मनाला
धडधड वाढून गेली
घरात सखया काल तुझ्या
नावाची चर्चा झाली

किती वेळ मग घर माझे रे
दरवळून गेलेले
प्रीतफुलांच्या गंधासाठी
मन वळून गेलेले

सजले होते स्वप्नी मग मी
नव्या नवरी सारखी
कंदील हाती शोधत होते
तुला प्रिया सारखी

विवाहमंडप दिसला सजला
माळा फुलांच्या डोलत
मेंदीमधल्या रेषा रेखा
साथ देण्यास बोलत

नथनी बिंदी कंगण कुंडल
काजळ खुलले होते
मीच प्रियवरा रूपावर मग
माझ्या भुलले होते

कधी एकदा दिसशील तू मज
म्हणून तळमळ चाले
उभा शयनमंदिरी चंदेरी
चांद नभातून चाले

तू दिसला मज वाट पाहता
माझ्या येण्यासाठी
स्वप्न पूर्ण मग झाले राजा
ओढ भेटण्यासाठी

दि.३०/०१/२०२३
सकाळी ०९.२३ वा.

(३४)
एक उंबरा सदैव राहील

लेक चालली सासरघरला
आठवणींचा शेला विसरला
कुठून कोणती जुळती नाती
विवाहदिन हा विशेष ठरला

एका नयनी सुख ये दाटून
एकातून पाठवणी पाणी
दाटून येतो कंठ सारखा
गिळून आवंढे वावरतो आणि

सरसर सरकून जातो पट हा
बालपणीच्या स्मृती दाटती
जन्मापासून पुन्हा मी जगतो
क्षण ते सारे उभे वाटती

भेटून घेतो जरी साऱ्यांना
आत आतडे तुटते वेडे
लेक द्यायची माहीत परक्या
न सोडवावे मधुर हे कोडे

संसाराची स्वप्ने झलकती
तिची पावले वळती सासुरा
जा बाळे जा मिळो सौख्य तुज
सांभाळून घे नवी ही धुरा

क्षणभर वाटे क्षण ती थांबो
कशास पडतो मना मोह हा
एक उंबरा सदैव राहील
वाट पाहता माहेरचा हा
वाट पाहता माहेरचा हा

दि.३१/०१/२०२४
रात्री ०९.११ वा.

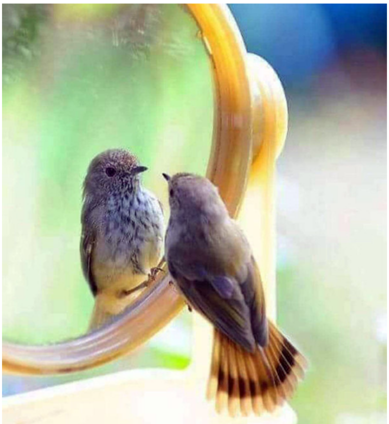

(३५)
आरशातील रूप माझे

आरशातील रूप माझे देखणे
पक्षिणी मी सुंदरी निरखणे
काय आहे हे न कळले मजसी हो
कोणी दुसरे वाटुनी नित पाहणे

मी जशी वळवेल वळते मान ही
तिकडेही चोच हलते जशी हलते इथे
जे इथे घडते आहे तसेच कैसे
घडते आहे ना कळे त्या तिथे

डोळे इवले गोल गोल ते
पाहतात माझ्याकडे
काठावर बसले आहे पण
खोल बुडते मी तिकडे

कित्ती छान आहे हे सगळे
पिलांना दाखवावे वाटते
सांगीन येथे आपण आपल्याला
गोड गोड कुणी भेटते

आज वाटते कळले जरा जरासे
का बरे घुटमळतात माणसे असे
दिसते का आसू आणि डोळ्यातले हसू
ना व्हावे बाहेर म्हणुनी झटतात हसे

दि.०२/०२/२०२४
रात्री १०.२४ वा.

घर आहे आपुले
तुम्ही पिल्लं धाकुले
बाकीचे खोडकर
गेले कुठे ते खुळे

असे गप्प बस तू
मनामध्ये हस तू
मोठ्याने भुंकू नको
शहाण्या सारखा अस तू

(३६)
शहाण्या सारखा अस तू

चल चल पिलूड्या
मारू नको रे उड्या
शिकवेन मी तुला
शांत बसणे गड्या

घरामध्ये राहतो
टी व्ही सारे पाहतो
आपणही मस्त असे
त्याच्यामध्ये वाहतो

सारे जण ही माणसे
शहाणे की वेडे न माहीत
डबड्यासमोर बसतात
जातात बघ खाईत

बघ हे सगळं बघायचं नाही
असे का तसे का विचारायचे नाही
आज एकदा बघून घे,
पुन्हा कधी हट्ट करायचे नाही

दि.०१/०२/२०२४
रात्री ११.५८ वा.

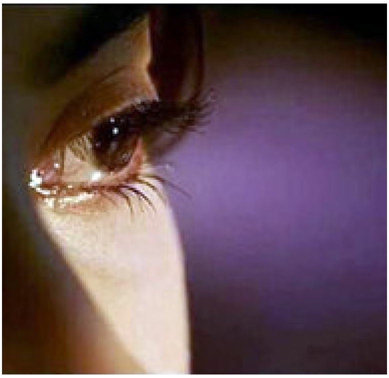

(३७)
पापण्यांच्या उंबऱ्याशी

पापण्यांच्या आत माझा
गाव आहे
भावनांची एक नदी
तेथ वाहताहे

बांध मी घालून कितीदा
वाट अडवू
आसवांचा जोर कैसा
सांग अडवू

आत होते काय मजला
ना कळे अन्?
आसवांना वाट तितक्यात
आकळे अन्?

कोठुनी येते कसे ते
वाहते मग
लोचनांनी मन रडके
पाहते मग

का अनावर कोणत्या
त्या भावना
का तुला छळतात
वेड्या मन्मना

पापण्यांच्या उंबऱ्याशी
झडप बंद
केली तरी जळ वाहते
मग ओले अंग

दि.०३/०२/२०२४
रात्री ०८.०३ वा.

(३८)
नभ गाभूळ होताना

अंगावरती झेलून पाऊस
ओल गंधात आली
नवी तरतरी फुला पाकळीत
अंगा अंगात आली

रंग चमकले धुतले जाऊन
तरारल्या ह्या वेली
झाडे झाडे उत्साहाच्या
नव्याच रचती ओळी

मातीमधले सुगंध पसरून
आसमंतात उडती
एकच पाऊस तरी किती ही
सुंदर दृश्ये घडती

काय सांगते आभाळातील
मेघमालेची ओढ
ग्रीष्मामधल्या काहिलीवरती
औषध जणू हे गोड

मनात कधीतरी येते भरून हे
नभ गाभूळ होताना
आत झरून मग येतो पाऊस
भावधारा ल्येताना

दि.०४/०२/२०२३
रात्री ११.५३ वा.

(३९)
नकोच हुंडा नको मागण्या

हात देखणे मेंदीभरले
अजून काय ते हवे
नकोच हुंडा नको मागण्या
नको फंडे नवे नवे

जीव एक जो जीवास देतो
जीव म्हणून येतो ना
घरादाराला नात्या साऱ्या
सोडूनही येतो ना

समर्पणाला तन मन असता
धन कशाला व्यर्थ
तीच लक्ष्मी येते घरला
पाऊल तिचे हे सार्थ

घरास देते माया जिव्हाळा
लळा लावते थोर
आयुष्याला झिजवत राहते
घर वात्सल्यविभोर

केवळ द्यावी कन्यका तुम्ही
नकोच आणखी काही
वाढेल माझे भाग्य आणिक
आस कोणती नाही

दि.०५/०२/२०२४
रात्री १०.३२ वा.

(४०)
अवीट गोडीचा मेळा

पाणवठ्यावरुनी परतता
परतती रम्य आठवणी
तुझ्या माझ्या क्षणांच्या काठी
मनसरितेची गोठवणी

वाटे येशील तू मागुनी
मागावर माझ्या
हळूच बिलगशील क्षणात मजला
केव्हाही राजा

मनात तेथेच असते मी तर
तुझ्यासवे नदीतीरी
जळात मिसळून प्रतिबिंबेही
प्रीतिपरी बघ गहिरी

भरते घडा लाटेवर झुकूनी
गोडी मधुर स्वाची
राधाकिशन प्रीतीचा चाले
सारीपाट नित नवाची

कल्पनेतल्या राज्यामधल्या
माझ्या तुझ्या सुखवेळा
क्षणात उत्साहाने भरतो
अवीट गोडीचा मेळा

दि.०६/०२/२०२४
रात्री ११.२४ वा.

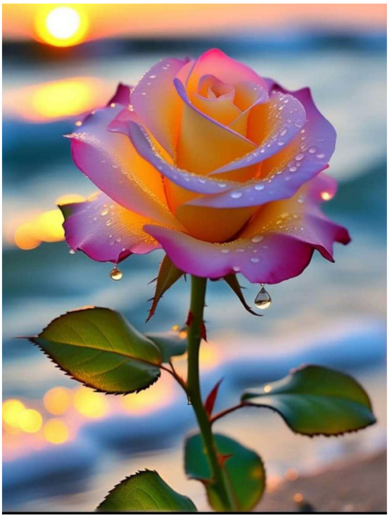

(४१)
एक गुलाब वचनसाक्षी

देत गुलाब म्हणाला होतास
प्रीत माझी तू, समजून घे ना मला
आजही आठवे तो गुलाऽऽब
उमजून तू घे ना रे मला

दिली वचने होती जी काही
मनी तशीच आहेत अजुनी
तुझ्या संगे घालविल्या वेळा
आरशात उभरती बघ लाजुनी

मिठीमधल्या लाघववेळा
सांज संपू नये वाटलेली
रात सरून थेट पहाट
अलगद तेंव्हाच भेटलेली

भेट भेटीत भेटून जावी
भेट भेटीच्या ओढीत वाढे
भेटाभेटीच्या भेदून सीमा
भेट प्रेमाचे चित्र हे काढे

एक गुलाब वचनसाक्षी
वचनात प्रेम साठलेले
प्रेमातल्या मिठीने सुरेख
दव सुरेख भेटलेले

दि.०७/०२/२०२४
सकाळी १०.१६ वा.

(४२)
दे अशी नजर मला की

चित्र कोणते कधी उमटते
मानसीच्या चित्रकारे
शोभते कैसे येथ सारे
कुंचलयाच्या फटकारे

साकारू येत आकारू
रंग भरती सुंदरू
वाटते किती सुरेख
चित्र मनातून भरू

रंग सारे प्यारे प्यारे
सृष्टीमध्ये वाटती
पारणे दृष्टीचे
सदैव येथ फिटती

वर्णसंगती जुळे
अर्थ सांगती नवे
शोधुनी घ्या तुम्ही
रसिकमना जे हवे

बिंब अधिक देखणे की
प्रतिबिंब शोधणे
आत खोल खोल मग
भावनांना खोदणे

दे अशी नजर मला की
रंग समजू दे लावण्याचे
विनम्र भावही सदा असू दे
सुंदरातुनी सामावण्याचे

दि.०८/०२/२०२४
रात्री ११.२७ वा.

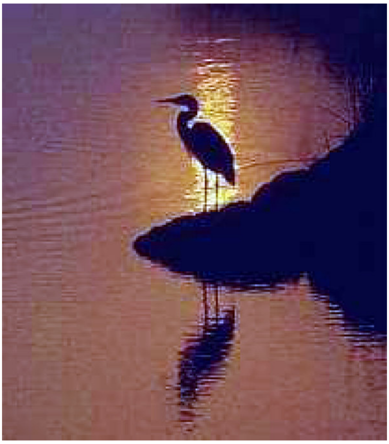

(४३)
साधना आराधना

चालती किती साधना
कोणत्या आराधना
माणसाचे गाव छोटे
सृष्टीची विराजना

अन्नपाण्यासाठी कोणी
राबते आराधना
बक उभा सुस्थिर असा जो
तीही त्याची साधना

शब्द शब्दांची कुणी
जमवीत जहागिरी निर्मितो
शारदेच्या प्रांगणातील
नवीन सृष्टी सर्जितो

कोणी धावे कमले पाठी
संपदा जोडुनिया
कोणी झटती शक्तीसाठी
देहाला झिजवूनिया

कोणी कोणाच्या सुखाची
कोणी प्रीतीची करे
कोणी आशीष मागते
शिश झुकवुनी विश्वांभरे

कोणी संगीत कोणी कला
कोणास कर्मची साधना
कोणी बोधन अन प्रबोधन
आत्मज्ञान आराधना

चालती किती जाणता
अजाणता ह्या साधना
फळती नकळत कोणाच्या
वरदाने बर आराधना

दि.०९/०२/२०२४
रात्री ०७.५२ वा.

(४४)
त्या शोधणे तू निज आत्मघरा

मन पाखरा स्थिर हो जरा
मधुगंध तुजसी सतत जो हवा
इथुनी तिथे, तिथुनी कुठे
पसरून पंखांना पाठवा

लक्ष नयन तुझं नजरेपुढती
किती अगणित आकांक्षा सुमने
उमलून येती भावफुलांनी
सुरभित अगणित अज्ञ वने

भरकट भरकट सरसकट तू
खटपट खटपट चालविशी
गुंई गुंई गुंजन स्वमनरंजन
गुरफट जीवन घालविशी

मधु प्राशन करिता मोद भरे
तरीही तृप्ती ना आस उरे
नव अन्वेषण पुनः प्रेषण
मनपाखरू होऊन धुंद फिरे

टेकव भ्रमरा मन स्थिर खरा
हा जन्म पुन्हा न मिळणे वरा
मधुकुंभ अमृताचा जेथे
त्या शोधणे तू निज आत्मघरा

दि.१०/०२/२०२४
सायं. ०७.३७ वा.

(४५)
अरे अरे बोक्या दादा

अरे अरे बोक्या दादा
करशील का रे वादा
झडप नको घालू ना
पक्षी मी साधासुधा

उडतो मी आकाशी
तू कशाला खाशी
मित्र समजून घे
नव्याने तू पाहशी

सांग काय देऊ मी
गोड गोड फळे की
बिया आणू चोचीतून
दूध थोडं मग पी

किती किती रागारागाने
बघतोस वेगाने
नको असे करू बघ
पहा मला प्रेमाने

अंगणात सकाळी
सोन उन्हं रे आली
हास जरा गोड गोड
मैत्री आपुली झाली
मैत्री आपुली झाली

दि.११/०२/२०२४
सकाळी ११.२३ वा.

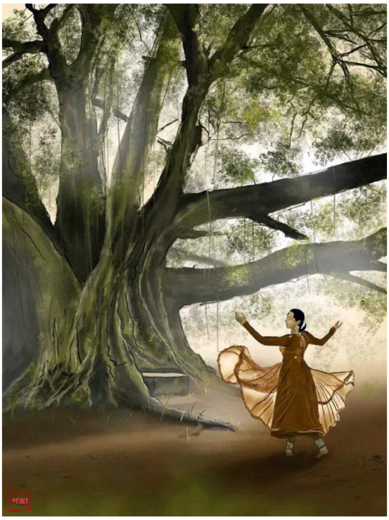

(४६)
तुजपाशी नेते

पाहता कोणास कोणी
काही मनी का जागते
कोण कोठे स्मरते आणिक
उचकी कोणा लागते

दृष्टभेट होऊन जाते
गलबल्यात ह्रदय उमलते
प्रीत पोचते ना जेंव्हा
काळजाची कळी ती खुलते

मन गिरकी घेते गोलसर
उंच नभी झोका
ठोक्याशी जुळू लागतो
एक अनामिकसा ठोका

एकांती गलका तर
गलक्यातून शांती
एक तुझा विचार नि
अनोखी मुखी शांती

घन गहन अरण्य वाटे
आज तरुण झाले
प्रियवरास प्रियतमा नि
सारे स्मरून आले

भावनांची ओंजळ ही
सदा गंध देते
ओढ ऐशी ओढते की
तुजपाशी नेते
मला तुजपाशी नेते

दि.१२/०४/२०२४
सायं. ०६.४८ वा.

(४७)
भेटून घ्यायचे का

वाटे पुन्हा नव्याने भेटून घ्यायचे का
वेडात ओळखीच्या खेटून जायचे का।।

देऊ नव्यानव्याने प्रीतीस जाग आता
आलो वयात दोघे वाटून घ्यायचे का।।

जागून रोज राती मोजून चांदण्यांना
आभास ते नव्याने रेटून न्यायचे का ।।

ओल्या जळात ओल्या काया शहारलेल्या
ग्रीष्मात गारव्याला गोठून द्यायचे का।।

जावे पुढे कशाला तारुण्य काळजाला
मागे पुन्हा वयाला लोटून द्यायचे का ।।

दि.१६/०२/२०२४
सकाळी ०८.५३ वा.

(४८)
आता पुन्हा कशाला

सांगू नको पुराणे सारे हिशोब झाले
चुकलेच ठोकताळे आता पुन्हा कशाला।।

वाटा दुभंगलेल्या दाही दिशा बुडाल्या
आलेख मांडणे ते आता पुन्हा कशाला।।

झालो अनोळखीचे डोळे सुकून गेले
आसू गळून जाणे आता पुन्हा कशाला।।

पदरात बांधलेली होती पुरी शिदोरी
झोळी तरी नव्याने आता पुन्हा कशाला।।

शब्दास अर्थ नाही अर्थात भावना ना
जुळवून सूर आणा आता पुन्हा कशाला।।

दि.१६/०२/२०२४
सकाळी ०७.५४ वा.

(४९)
सारी मजा असावी...

विरहात जागण्याची वेडी सजा नसावी
प्रीतीत भेटण्याची सारी मजा असावी।।

वाटे रती मिळाली मदना वसंत येता
कामातुनी हव्या त्या वेळी रजा असावी।।

जोडून आणता मी गंधाळल्या क्षणांना
तेंव्हा प्रिये तुझीही गोडी वजा नसावी।।

विसरून देत सारे तीही जरा बसावी
रागात बोलण्याची जागा उगा असावी।।

माळीण मोगरीच्या केसात त्या फुलांना
रागात पाहताना तीही फुगा नसावी ।।

मिटवीन भांडणाते घेता मिठीत राती
तेंव्हा प्रिया जराशी लाजाळुजा असावी।।

दि.१५/०२/२०२४
सकाळी ०६.३८ वा.

(५०)
चिंब झाले ...

हे उसासे आसवांनी चिंब झाले
काजव्यांचे रातगाणे भिंग झाले ।।

गोलव्याच्या कुंपणाला काढताना
एक छोटे आज त्याचे टिंब झाले ।।

पाहिले नाही कधी ज्या भावनेला
बोचणारे एक त्याचे शिंग झाले ।।

भेटुनी येताच कोणी पाखरांना
आज पंखातून का ते ढिम्म झाले ।।

बीज कोणा सांगते रुजणार आहे
एक धारा कोसळे मनमिंध झाले ।।

दि.१४/०२/२०२४
सकाळी ०६.३२ वा.

(५१)

आहे जराशी ...

मी किनारी थांबली आहे जराशी
वेदनांनी गांजली आहे जराशी ।।

वाटते रागीट माझे वागणे हे
खोल पाहा चांगली आहे जराशी ।।

वाट होती रेखलेली रोजची जी
का उगा ती पांगली आहे जराशी ।।

त्या तिथे खुंटीवरी पगडी तयाची
जाणता मी टांगली आहे जराशी ।।

मोकळ्या केसात गाणे वाहताहे
आज वेणी बांधली आहे जराशी ।।

दि.१४/०२/२०२४
सकाळी ०६.०९ वा.

(५२)
वस्ती बखाल झाली...

कोठेतरी परंतू,
बस्ती बकाल झाली
गेल्या जळात वाटा,
कश्ती बकाल झाली ।।

जो देवदूत होता,
गेला निघून आता
काहीच नाही उरले,
वस्ती बकाल झाली ।।

दारात जो दरारा,
होता सदा करारा
चिडवीत मेंघळेही,
गस्ती बकाल झाली ।।

चैतन्य वाहणारे,
सारे गुडूप झाले
आवाज गप्प सारे,
मस्ती बकाल झाली ।।

येतो युगातुनी हा,
कोणीतरी पुढारी
नाही दुजास थारा,
हस्ती बकाल झाली ।।

दि.१३/०२/२०२४
रात्री ०३.३१ वा.

(५३)
कोठून जाग आली

झोपेत गाढ माझ्या,
कोठून जाग आली
आवाज मोहणारे,
लाजून साद घाली ।।

स्वप्नात रंगलेली,
सृष्टीही दंगलेली
रंभा खरीखुरीशी,
उतरून आज खाली ।।

गालावरी खुणांना,
पुसण्यास जात होतो
वाढून रंग गेला,
पसरून लाज आली ।।

तारुण्य मोहवीते,
तोडून बंधनांना
तारे फितूर होता,
लाजून साज घाली ।।

सारे खरेच वाटे,
घडते पुढ्यात माझ्या
कोणावरी उगाचा,
सोडून राग आली ।।

दि.१३/०२/२०२४
रात्री ०२.१९ वा.

(५४)
काहीच अर्थ नाही

कोणास दोष द्यावा,
काहीच अर्थ नाही
केली म्हणून मीही,
त्याची न शर्थ काही ।।

हातात रेखिलेल्या
रेषा पुसून जाता
जाणून घेत जावे
कर्तव्य कर्म काही ।।

येऊन वादळांनी,
करताच ध्वस्त सारे
कोठेच ना मिळावी,
लपण्यास गर्त पाही ।।

दु:खातिरेक होता,
होते कृपा तयाची
येता विनम्र भावा,
मानाने हर्ष साही।।

सांगायचेच आहे,
त्याला तुला कधीचे
घेशील ओळखून,
काहीच व्यर्थ नाही ।।

दि.२७/०७/२०२५
सकाळी ११.१४ वा.

(५५)

काळजा तू थांब ना रे

आज माझ्या काळजा तू थांब ना रे
गूज वेडे खोल जे ते सांग ना रे ।।

कोण आहे जो दडे आतून वेडा
त्या हिशोबा मोकळा तू मांड ना रे ।।

संपले ते पर्व होते लाजण्याचे
आज धैर्याची कवाडे लांघ ना रे ।।

नाव जे कोरून आहे अंतरंगी
प्रीत वेडी आजही ती सांड ना रे ।।

जन्म हा संपेल केंव्हा काय सांगू
एकदा तू फक्त माझा सांग ना रे ।।

दि.१३/०२/२०२४
दुपारी ०१.५७ वा.

(५६)
क्षणभर तेंव्हा थांब

नजर पडावी तिथे जळ भरे
क्षितिजही झाले ओले
कधी एकदा प्रेमे इतक्या
जवळी घेशी मन बोले

आजही उभी काठावरती
ओढ तुझ्या भेटीची
सुकून गेले मन हे कितीदा
तरी आस देठीची

तुझ्याच मस्तीमधे राहशी
येशी आणिक जाशी
धडकून जाणे माहीत तुजला
कुणी आपुले न पाहशी

वाट कुणी पाहते आपुली
जरा कदर तू करावी
एक तरी ती लाट उनाड रे
आपुल्या उरी भरावी

कळेल जेंव्हा तुला कदाचित
प्रीत अधिक ही अथांग
हळूच राजा प्रिया सागरा
क्षणभर तेंव्हा थांब

दि १८/०२/२०२४
दुपारी ०१.१७ वा.

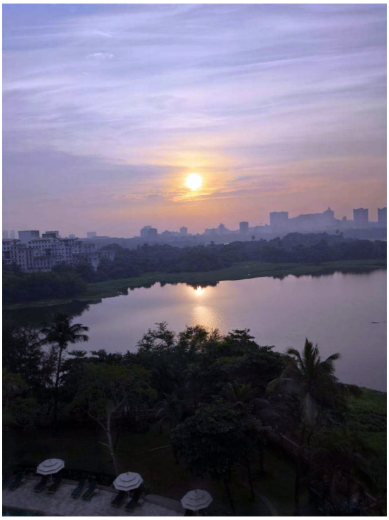

(५७)
मन मोहरून माझे जाते

जळी सांडल्या तेजबिंबाबस पाहू
सकाळी जरा तेजसहवासी राहू

तिथे तो उगवतो दिशा प्राची होते
चैतन्य लहरी हवा खासी होते

फिरतो असा कुंचला वर्ण भरला
हातात सविता जणू त्याने धरला

धरेवर सरोवर खुशालीत राहते
पहाटेस आकाश प्रतिबिंब पाहते

जरी रोजचे दृश्य अनमोल होते
दरदिवशी मन मोहरून माझे जाते

असे वाटते रोज मिळतो नव्याने
मला जन्म देवा पुन्हा रे नव्याने

दि.२०/०२/२०२४
सकाळी ०६.३२ वा.

(५८)
निवांत निलयी हेम

उडणाऱ्या पाखरांना
विचारा ओढ घराची
कितीही फिरले तरीही
सांजेला ओढ घराची

ते काड्याकाड्यांनीच
विणलेले सुबकसे घरटे
जीवापाड असे प्रियही
प्रत्येकाचे निज घर ते

कुणी असते त्या घरात
स्वागतासाठी थांबून
कुणी येतो आपुला जो
थकून भागून जो लांबून

आधी नजरेत स्वागते
मग येतात दिलासे
काऽऽही गप्पांचे
फेरेही खासे खासे

घासाघासातील प्रेम
कामना घराचे क्षेम
क्षितिजाशी आयुष्याच्या
निवांत निलयी हेम

दि.२१/०२/२०२४
सकाळी ०९.१२ वा.

(५९)
कधी ही रात पुनवेची

गुलाबी चांदव्याची
रात आली नभी ही
जणू दारात माझ्या
सखी माझी उभी ही

तिच्या भाळी टिळा आहे
चमकता चांदवा गोल
तिच्या हास्यात मज लाभे
अजबसे सौख्य अनमोल

तिने ल्याली जरा काळी
निशा नावाची जी साडी
आणि वर चांदण्यांची ही
जडवली लुकलुकती खडी

तिच्या केसात सुमनांचा
सुगंधी मोगरी गजरा
मी हरखून जातो का ऐसा
प्रिये तू थांब ग जरा

तिच्या नजरेत रती हासे
तिच्या ओठात मधु भासे
तिला मी पाहतो नुसता
तिचे ते दिसणे हो खासे

असे वाटे न संपावी
कधी ही रात पुनवेची
मला लाभो प्रिया माझी
क्षणाला नित्य नवेची

दि.२२/०२/२०२४
रात्री १०.०० वा.

(६०)
सारेच प्रश्न वेडे

जाणून घ्यायचे ना
आता पुन्हा नव्याने
नाते जुळून येते
आता पुन्हा नव्याने

संवाद साधताना
खुलली कळी मनाची
वाटून ओढ गेली
हळव्या मधुर क्षणाची

नजरेत प्रेम होते
ओसंडू वाहणारे
स्वप्नही खुलून आले
डोळ्यात राहणारे

भेटीत तृप्ती वाटे
तरी आस भेटण्याची
वाढे पुन्हा नव्याने
का ओढ भेटण्याची

सारेच प्रश्न वेडे
सुटतात का कधी ते
रहावे अनुत्तरित
काही तरी कधी ते

दि. २४/०२/२०२५
रात्री ११.२० वा.

(६१)
रंग असावे असेच आता

रंग असे हे सदा खुलावे
जीवनात माझ्या
तुझ्या पाऊली सुख बहरू दे
प्रियतमा राजा

साऱ्या आशा विसंबलेल्या
आता तुझ्यावरती
सर्वस्व ही तू तूच माझे रे
जीव तुझ्यावरती

झाले समर्पित क्षण मन सारे
तूच स्वप्न झाला
सत्यही तूच नि तूच देवता
प्रेमभाव झाला

असे वाटते सफल जाहले
वाट पाहणे रे
अशक्य आता तुझ्या विना मी
एकटी राहणे रे

रंग असावे असेच आता
नित बहरा आलेले
रोज नव्याने मीलन आणिक
प्रीत प्रहर झालेले

दि.२५/०२/२०२४
रात्री ०९.४३ वा.

(६२)
माझी कविता झाली

डोळ्यांच्या कोनामधुनी
हळूच ओघळत आली
माझी कविता झाली

मिटले डोळे स्वप्नं रेखिले
जागी राहून गेली
माझी कविता झाली

पहाट होता अलगद आली
जाग मला जी उठवून गेली
माझी कविता झाली

कळ एक जोराची येता
वेदनेची जाण व्याली
माझी कविता झाली

विरहाचा भडकताच अग्नी
निःश्वासातून जाळी
माझी कविता झाली

जन्मासाठी उभी ठाकली
जन्मच होऊन गेली
माझी कविता झाली

मरणानंतर जगविण्या मला
धावत पावत आली
माझी कविता झाली

दि.२७/०२/२०२४
रात्री १०.५५ वा.

(६३)
शालीमधल्या आठवणीतून

खळखळ खळाळणाऱ्या झऱ्या
तुझे वाहणे शांत
धुक्यात झाडेवेली हरळी
मौन थिजली निवांत

पानापानावरून शिरशिरी
हुडहुडणाऱ्या कळ्या
फुले थांबली जरा फुलाया
शीतशरदी आगळ्या

घरट्याध्ये पंखाखाली
पिले ऊब पांघरली
गवतावरती कुणी इथे ही
थंडी कडक अंथरली

पाण्यावरती होऊन स्वार हा
पवन होई शीतल
अजून झोंबतो कणाकणाला
कुडकुडते ती कळ

परस्परांना बोलू न शकती
ध्वनी गार गारठले
आखडून गेल्या तनुवर शैत्य
अजून किती तारठले

असा हा ऋतू कुडकूड करतो
तरी हवा वाटतो
शालीमधल्या आठवणीतून
मनी परी दाटतो

दि.२६/२/२०२४
रात्री ११.४८ वा.

(६४)
गतजन्मीचे आमुचे संचित

कशास देतो इतकी पोकळी
मनात भावकळी
देवा कधीच मजला नाही
तुझी योजना कळली

इकडे हळवे हृदय कोवळे
तिकडे निर्दयी साथी
सारे देऊन का पाठवतो
पुन्हा रिक्त तू हाती

ज्याच्यासाठी द्यावे सारे
जीवन पणास लावून
तोच उलटतो अगदी सहजी
दूर मनाने जाऊन

विरहामधली तडफड माझी
कधीच ना कळणारी
ही दैवलिखिते आहेत तुझी रे
कधीच ना टळणारी

पुरी संहिता आयुष्याची
तुझ्यापुढे लिहिलेली
पुढचा क्षणही ना कळणारी
मनुजात हरलेली

असू दे तरीही तुला दोष का
मीही उगाच द्यावा
गतजन्मीचे आमुचे संचित
ठेवा आम्ही भोगावा

दि.२८/०२/२०२४
सकाळी ०७.३९ वा.

(६५)
गाव राजसाचे दूर

जीवा जाळे हुरहूर
तिन्ही सांजेला का पूर
गाव चांदव्याचे आणि
राजसाचे दूर दूर

वरवर वाटते ना
किती शीतल चांदणे
कसे जाळते मनाला
नये शब्दात सांगणे

दिस सारा सरकतो
सांज काहूर मांडते
काही प्रहरात युगे
सांज टांगणी टांगते

आकाशात चालताना
घाव बेमालूम देतो
नसे साजूक चांद हा
प्राण हलकेच घेतो

वर रातची विराणी
न संपते कधीच
जीव कासावीस होतो
आठवांनी रे आधीच

कळते ना घालमेल
काळजात जी चालते
आजकाल मी चांदणे
राजा प्यायचे टाळते

दि.२९/०२/२०२४
रात्री ०८.०९ वा.

(६६)
मधुमास नवा वाटे

पाहतो तुला नव्याने
डोळ्यात वाच प्रेम
लागेल का तसाच
तुजला मदन नेम

बुडतो अजूनही मी
गहिऱ्या तुझ्या नशेत
डोळ्यात भाव खोल
पडतो पुन्हा नशेत

गंधात हरवतो बघ
केसात मोकळ्या त्या
देतो मनात उमलून
प्रीतीच्या पाकळ्या ज्या

स्मरते तुझी प्रतीक्षा
माझ्याचसाठी झुरणे
अर्पून सारे काही
माझ्याचसाठी उरणे

ओठात मौन बोले
मुखडा उदासवाणा
होतो तुझाच आहे
असणार मीही राणा

भेटू पुन्हा नव्याने
मधुमास नवा वाटे
ती ओढ तो भरोसा
सहवास हवा वाटे

दि.०१/०३/२०२४
रात्री ०९.१४ वा.

(६७)
घर आपुले

कधी होईल घर आपुले
अशा हिरवाईच्या कुशीत
जिथे वाहे खळाळून
झराही स्वतःच्या खुशीत

उन्हांची रांगोळी पडते
घराच्या अंगणी अवखळ
झुळूक वाऱ्याची वाहत ये
सतत गुणगुणणारी चंचल

असा झरतो हा पाऊस बघ
मला भिजवून जाताना
हळूच मैनाही फांदीवर
निरखते मजसी गाताना

झावळ्या झाडांच्या येती
वाकुनी सावली द्याया
छतावर साळुंक्या जमती
झिम्मा फुगड्या खेळाया

सांजेला घरट्यात किलबिल
पिलांना भेटते माय
तुझेही त्याचवेळी रे
घरकुली वळती बघ पाय

मी पडवीत वाट पाहणारी
तुझ्यासाठीच थांबेन
प्रीती पाहून आपुली रे
रातही रोजच लांबेल

नभातील चांदण्या येती
रातीला खाली उतरून
गोडी नात्याची पाहून
किती जातील रे हरखून

घरातील कोन्याकोन्यात
गंधाळून वावर जातील
हिरव्या सृष्टीने गाणी
प्रीतीची बहरा येतील

दि.०२/०३/२०२४
सायंकाळी ०५.२५ वा.

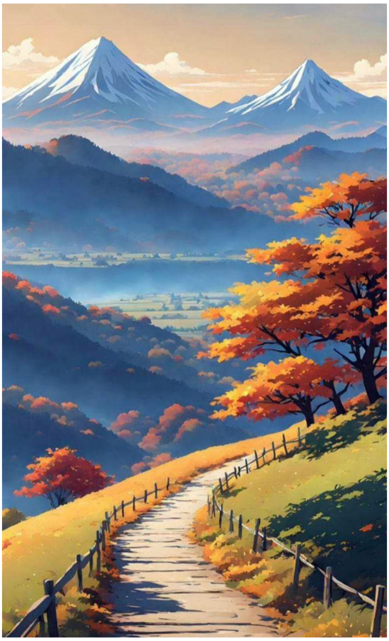

(६८)
दूर त्या तिथे

सौंदर्याची शिखरे सुंदर
लावण्याची वाट
उमलून आल्या केशराचा
सोनकेशरी थाट

चढत्या सोपानांनी चढती
ओढ चढावी इथली
सत्य असे की स्थळी ही मोहक
माझ्या स्वप्नामधली

पायाखाली स्पर्श मल्मली
हर्ष कोवळे खुलती
झाडे वेली पाने फुले ही
पुन्हा नव्याने भुलती

कुंपण वेडे शिस्तीमधले
स्वतःस राखून देते
मनातल्या मनी रंग प्रीतीचे
अंगी माखून घेते

दूर त्या तिथे पहाट थोडी
धुक्यात रेंगाळलेली
गिरीवर शिखरी निशा निळाई
अजून पेंगुळलेली

तशात वाटे हात तुझा मज
हाती घट्ट असावा
साखरझोपेमधेही अवखळ
राजस दूर नसावा

दि.०३/०३/२०२३
पहाटे ०५.५७ वा.

(६९)
गंगा भागीरथी म्हणावे

निळीशार नागमोडी वाहते
सागरगामी सरिता
स्वर्गातून अवतरली गंगा
भूतली प्रेमाकरिता

मजेत वहाते सुरेल गाते
खळखळते ती धुंद
प्रवाह वाहतो हिमालयातून
भेटीसाठी बेधुंद

वाटेमधल्या हिरवाईचे
स्वप्नं हिरवे करताना
ओंजळीत ती मावून जाते
तृप्ती पुरी भरताना

सामावून घेताच आपुली
केलेली प्रार्थना
पावन करते जलबिंदुंनी
भक्तांची अर्चना

भगीरथाच्या यत्ने आली
भूवरी अवतरली
भूमी विपुला तिच्यामुळे की
भाग्यशाली ठरली

तिच्या तिराला शीतलतेचा
गंध तपाचा येतो
ऋषी मुनींच्या उपासनेला
मधुर फळेही देतो

गंगा भागीरथी म्हणावे
तुजला मनोभावाने
ओळख तुझी ग संस्कृती झाली
पवित्रता नावाने

दि.०४/०३/२०२४
रात्री ०९.२१ वा.

(७०)
त्याच्यासाठी हृदयपाकळी

कधीतरी असे का घडते
चालते पाऊल का अडते
कुणासाठी थबकून थांबे
मनी चांदणे दिनी पडते

कुणासाठी मन का झुरते
कुणीतरी मनी का उरते
मोरपीस अलगदसे गाली
अवचित हलकेसे फिरते

कुणी राहते सदा उरी
विसरते न विसरता परी
सामावून जाते ते असे
वजा न होते कधीच परी

सूर एक छेडतो कुणी
प्रीतहृदयी झंकार झणी
शिरशिर शिरवा विचार त्याचा
तोच राहतो खोल मनी

निशिदिनी असतो अवतीभवती
घेऊन येतो नवीच नवती
त्याच्यासाठी हृदयपाकळी
त्याच्या प्रेमावर लवती

दि.०६/०३/२०२४
रात्री १०.१० वा.

लेखिकेचा परिचय

- **डॉ. मंजूषा पंढरीनाथ कुलकर्णी,**

  पीएच. डी. (संस्कृत), नेट (संस्कृत), सेट (शिक्षणशास्त्र), एम.ए. (संस्कृत), एम.एड., राजपत्रित अधिकारी वर्ग १ (महाराष्ट्र शासन, भारत) (सहाय्यक प्राध्यापक – संस्कृत)

  २३१ समर्थ अलंकार, सदनिका क्र. २, कवितांच्या बागेसमोर, विठ्ठल रुक्मिणी मंदिराजवळ, ज्योतीनगर, छ. संभाजीनगर – ४०० ००५

  ई–मेल : dr.manjushak@gmail.com

  मोबाइल : + ९१ ९८२२८ ३९४९१ । व्हाट्सएप; +९१ ९०८२१ ६१५२४

सध्या :

- **प्रशासकीय अधिकारी, मुख्यमंत्री कार्यालय, मंत्रालय, मुंबई (महाराष्ट्र)** येथे राजपत्रित अधिकारी वर्ग १ म्हणून कार्यरत.
- महाराष्ट्र लोकसेवा आयोगामध्ये राज्यात सर्वप्रथम स्थान अधिगत आणि राजपत्रित अधिकारी वर्ग १ शासनसेवेमध्ये २२ वर्षांपासून कार्यरत.
- **संस्कृत सल्लागार मंडळाची सदस्य, साहित्य अकादमी, नवी दिल्ली. (https://sahitya-akademi.gov.in)**
- व्यापकदृष्ट्या मान्यताप्राप्त संस्कृत भाषातज्ज्ञ, **साहित्य अकादमी अनुवाद पुरस्कार २०२० प्राप्त,** उच्च शिक्षणातील शैक्षणिक विचारवंत, उच्च प्रशंसित कवयित्री, लेखिका, संशोधक आणि वक्ता.
- तर्कतीर्थ लक्ष्मणशास्त्री जोशी लिखित ''वैदिक साहित्याचा इतिहास'' (२६० पृष्ठे) या **मराठी पुस्तकाचा (साहित्य अकादमी पुरस्कृत) संस्कृतमध्ये अनुवाद करण्याचा विशेष प्रतिष्ठेचा प्रकल्प** साहित्य अकादमीने प्रदान केला होता, जो पूर्णत्वाला जाऊन साहित्य अकादमीद्वारे अनुवाद प्रकाशित.
- आचार्य बाळाराव **सावरकर लिखित स्वातंत्र्यवीर सावरकर यांच्या चरित्राच्या (अंदाजे २००० पृष्ठांच्या) ४ खंडांचा अत्यंत सन्मानाचा संस्कृत अनुवाद प्रकल्प** स्वातंत्र्यवीर सावरकर राष्ट्रीय स्मारक, मुंबई यांनी स्वाधीन केला आहे. त्यापैकी प्रथम खंडाचा अनुवाद पूर्ण झालेला असून प्रकाशनाच्या मार्गावर.

- गेल्या २५ वर्षांपासून, भाषा, साहित्य, संस्कृती, कला, नाटक, शिक्षण आणि भाषेशी संबंधित विधायक कार्याचा प्रसार करण्याच्या ध्येयाने प्रेरित अन् कार्यरत आहे.
- संस्कृतच्या प्राध्यापिका, वसंतराव नाईक शासकीय कला आणि सामाजिक शिक्षण संस्था, नागपूर.
- **महाराष्ट्र शासनाच्या पहिल्या पूर्णवेळ महिला भाषा संचालक आणि महाराष्ट्र राज्य बाल हक्क संरक्षण आयोग, महाराष्ट्र शासनमध्ये प्रशासकीय अधिकारी** ह्या पदांवर कार्यभार सांभाळला.
- पुणे विद्यापीठातून पदवी आणि पदव्युत्तर शिक्षण पूर्ण केले
- तसेच पुण्यातील एसएनडीटी विद्यापीठामधून देखील बी.एड. आणि एम.एड. पूर्ण केले.
- एकाच वेळी पुणे विद्यापीठ आणि टिळक महाराष्ट्र विद्यापीठात अव्वल येण्याचा बहुमान मिळवला.
- MPSC वर्ग-एक परीक्षेमध्ये संस्कृत या विषयामध्ये सर्वप्रथम येण्याचा बहुमान
- विविध राष्ट्रीय आणि आंतरराष्ट्रीय परिषदा, चर्चासत्रे आणि परिसंवादांमध्ये अनेक शैक्षणिक शोधनिबंध सादर केले आणि अनेक प्रतिष्ठित पुरस्कार जिंकले.

लक्षणीय योगदान :

डॉ. मंजूषा या भाषा, कला, नाटक, संस्कृती, प्रशासन, साहित्य आणि शिक्षण या क्षेत्रांमध्ये अनेक बहुमुखी भूमिकांमध्ये योगदान देत आहेत. त्या संस्कृतमधील एक प्रसिद्ध प्राध्यापिका, एक प्रसिद्ध वक्ता, एक विचारशील प्रवचनकार, एक वाचक, एक उद्घोषक, एकल-कलाकार-नाट्यकलावंत/सादरकर्त्या, एक कवयित्री, एक संशोधक, एक लेखिका आणि अशा अनेक क्षेत्रांमध्ये नैपुण्य असलेल्या विदुषी आहेत.

गेल्या काही वर्षांमध्ये डॉ. मंजूषा यांनी भाषिक संशोधन, अनुवाद, भाषा आणि कोशविकास आणि भाषा धोरणाची निर्मिती अशा अनेक महत्त्वपूर्ण क्रियाकार्यांचे नेतृत्व केले आहे. शिक्षण, साहित्य, प्रशासन आणि संस्कृती या

क्षेत्रातील त्यांच्या अद्भुत योगदानाबद्दल त्यांना अनेक पुरस्कार आणि सन्मानचिन्हांनी सन्मानित करण्यात आले आहे.

डॉ. मंजूषा यांनी मराठी कवितेच्या क्षेत्रात जागतिक स्तरावर विश्वविक्रमधारक अशी एक अनोखी ओळख निर्माण केली आहे आणि चरित्र, कविता, ललित आणि तात्त्विक तसेच वैचारिक लेखन अशा सर्व संबंधित शैलींमध्ये त्या एक उत्कृष्ट आणि प्रथितयश लेखिका म्हणून चमकत आहेत.

प्रकाशमार्गा: हे पुस्तक डॉ. प्रकाश बाबा आमटे यांच्या चरित्राचा (मराठी भाषेतील) डॉ. मंजूषा यांनी केलेला संस्कृत अनुवाद आहे ज्याला २०२० वर्षातील साहित्य अकादमीच्या अनुवाद पुरस्काराने गौरविले गेले. डॉ. आमटे यांच्या या अद्भुत जीवनप्रवासाचा संस्कृतमध्ये अनुवाद करण्यात डॉ. मंजूषा यशस्वी ठरल्या आहेत.

‘‘**साहित्यिक व्रत**’’ म्हणून गेल्या ६ वर्षांपासून, डॉ. मंजूषा रोज काव्यरचना रचत आहेत आणि प्रसारित करत आहेत. त्यानिमित्ताने मराठी कवितेतील ‘हाय रेंज बुक ऑफ वर्ल्ड रेकॉर्ड’ मध्ये जागतिक विक्रम केल्याबद्दल महाराष्ट्राचे माजी राज्यपाल श्री. भगतसिंग कोश्यारी जी यांच्या हस्ते डॉ. मंजूषा यांचा सत्कार झाला आहे.

प्रकाशित पुस्तके –

- डॉ. मंजूषा यांनी मराठी, संस्कृत आणि इतर भाषांमध्ये अनेक उत्तम पुस्तके लिहिली आहेत आणि त्यांचे पहिले पुस्तक ‘विवाह संस्कार’ २०१० या वर्षी प्रकाशित झाले. त्यानंतर डॉ. मंजूषा यांनी संस्कृतमधील इतर अनेक पुस्तके प्रकाशित केली आहेत ज्यामध्ये श्यामस्य माता, विवेकानंदस्य विचारसौंदर्यम्, वेदकालीन स्त्रीरत्नानि, स्मृतिवचनानि, स्मृतिप्रतिपादित न्याय:, विवेकरत्नानि, प्रकाशमार्गा : अशी अनेक पुस्तके संस्कृतमध्ये रचली व अनुवादित केलेली आहेत. तर ‘प्राचीन भारतीय समाज’, ‘सूर्य शक्ती और मानव’, ‘कौटिलीय अर्थशास्त्र’, ‘स्मृतीग्रंथ – भाग १ और २’ ही त्यांची हिंदी भाषेतील पाच पुस्तके प्रकाशित झाली आहेत.

  त्यांच्या मराठीतील पुस्तकांमध्ये अनमोल विचार ठेवा – नचिकेता (लेखांचा संग्रह), लावण्यखणी (मराठी लावणी गाण्यांचा संग्रह), कणखरबाणा राणी

अहिल्या (अहिल्याबाई होळकर यांचे चरित्र), मृद्‌गंध (ग्रामीण मराठी भाषेतील कवितांचा संग्रह), एक पाती गवताची (ललित लेखसंग्रह), प्रीतसुधा, आरसपाणी-जीवनगाणी (मानवी जीवनावरील कवितांचा संग्रह), गोड-गोड पापा (बालकवितांचा संग्रह), सर्ग-निसर्ग, संतोष, उत्कर्ष, पूर्वा, सृष्टीगंध, युगंधरा (निसर्गावरील कविता), नाथा पंढरीनाथा, ईश भाग्येश (देवभक्तीपर), मंगेश, आंदण (प्रासंगिक), रूप-स्वरूप, श्रीरंग (राधाकृष्ण), अलवार, मधुश्री, सहा सोहळे (ऋतू), सुधांशु (चंद्र), दिव्यांतरी (सूर्य), बकुळफुले, अळुमाळु, सुरभी, कामिनी (फुलांवरील कविता), खाणाखुणा (पशु), वैष्णवी (पक्षी), नादश्रुती, श्वेता (तिच्यावरील प्रीत कविता), स्वामिनी (स्त्रीजीवन - भाग १), मृणालिनी (स्त्रीजीवन - भाग २), प्रमिला (धरती-आकाश), लाघव वेळा (सकाळ-संध्याकाळ), मनमंदिरा, तेजशलाका, उदय, मंजुभारती (जीवनपर कविता), प्रियतमा शुभांगी, नेहा, सुधीर (त्याच्यावरील प्रीत कविता), मन्मनी, इंदुमती, मंजुश्री, मानसी (ललितलेख), बोल बरवे, मनस्विनी, हृदयस्पर्शी (रसिक प्रतिक्रिया - कवीश्वर), प्रतिसाद, रसिकवरा, हृदयतरंग, अनुबंध (अन्य रसिक प्रतिक्रिया), गंधराणी (मिश्र कविता), श्रावणी (पाऊस कविता), उल्का (गझल), तेंव्हा (वेळा), नभ मोजताना (धरती-आकाश), जरा रेंगाळले (वाट), रंगतनु, कृष्णकांत (रंग), कविता माझी (सर्वोत्कृष्ट कविता), कवडसा (मिश्र कविता) यांचा समावेश आहे.

याशिवाय विज्ञानातील संस्कृत, स्मृती धारा भाग-१ आणि भाग २, चतुरंग, शोधामृत, संस्कृत मराठी उखाणे, गौरवगाथा सूर्याची, जीवनचिंतन, भावमंजूषा, विचारकणिका, वेदकालीन स्त्रीरत्ने आणि अणुविज्ञानातील झंझावात - डॉ. अनिल काकोडकर, प्राचीन भारतीय समाज. ही पुस्तके देखील प्रकाशित आहेत. त्यांचे मराठीमध्ये 'मंजु मंजिरी' आणि 'सर्ग निसर्ग' नावाने ऑडिओ कवितासंग्रहही प्रकाशित झालेले आहेत.

प्रकाशनाच्या वाटेवरील पुस्तके -

(मिश्र कविता) - मृण्मयी, अबोली, अनावर मना, मल्मली, अक्षरा, अनुरंग, नवीनवेली, मन ओथंबून गेले, उमलवाट, दरवळ तुझे नि माझे, लोभसवाणी, (मन) मनमनुल्या, वेध मनाचा, शब्द पाखरा, मन मोहरून

माझे, (अध्यात्म) - निरव नमन, (जीवनपर) - क्षणांचं देण, आयुष्याचं गाव, (फुल) - फुललेलं मौन, (निसर्ग) - सुख सुखाचं, पानापानातली कथा, (प्रीत त्याची तिच्यासाठी) - स्पंदन रेषा, (सुख-दुःख) - सुखाचा किनारा, (नानी) - थांब जरा तू, (गंध-सुगंध) - दूर त्या तिथे, आनंद गंधपाणी, (स्त्री जीवन) उडण्या हे आभाळ, संस्कृत बालगीत संग्रह - बालमोदिनी, सुधा मूर्ती यांच्या 'तीन हजार टाके' या मराठी पुस्तकाचा संस्कृत अनुवाद - त्रिसहस्रसीवनम्, सुधीर शास्त्री यांचा मराठी काव्य संग्रह 'मनुष्य' या पुस्तकाचा संस्कृत अनुवाद - मनुषः, शब्द तुझ्या नावाचे, घडते नवेच काही.

मिळालेले पुरस्कार :

पुरस्काराचे नाव आणि वर्ष -

- कोकण मराठी साहित्य परिषदेचा अत्यंत मानाचा २०२२-२३ चा ललित गद्य विभागातील द्वितीय क्रमांकाचा सौ. लक्ष्मीबाई व राजाभाऊ गवांदे पुरस्कार 'एक पाती गवताची' या ललितलेखसंग्रहास प्राप्त झाला आहे.
- शिक्षाश्री सन्मान - २०२४
- स्व. वा.ना. उत्पात स्मृती पुरस्कार - २०२३
- परळी भूषण पुरस्कार २०२३
- मुंबई मराठी ग्रंथ संग्रहालय २०२३ पुरस्कार (गौरव गाथा सूर्याची साठी)
- संस्कृत भाषा सभा नाशिक, महाराष्ट्र तर्फे डॉ. व्ही. एम. गोगटे स्मृती पुरस्कार २०२३
- अखिल ब्राह्मण मध्यवर्ती संस्था, नाशिक २०२२ तर्फे सन्मान आणि सत्कार
- अखिल देशस्थ ऋग्वेदी ब्राह्मण मध्यवर्ती मंडळ, वडोदरा तर्फे ''साहित्य रत्न'' पुरस्कार २०२२
- सरस्वतीदेवी विद्या विकास ट्रस्ट पुरस्कार २०२२
- प्रेमचंद सन्मान २०२२
- अणुविज्ञानातील झंझावात : डॉ. अनिल काकोडकर - ३ राज्यस्तरीय पुरस्कार प्राप्त
- महात्मा फुले राज्यस्तरीय बाल-साहित्य पुरस्कार (महाराष्ट्र साहित्य प्रतिष्ठान) २०२१

- राज्यस्तरीय संत नामदेव चरित्र साहित्य पुरस्कार २०२०
- लेखक सुनील रंगराव देसाई राज्यस्तरीय बाल-साहित्य पुरस्कार २०२९
- संस्कृतसाठी साहित्य अकादमी अनुवाद पुरस्कार २०२०
- राष्ट्रपती पुरस्कार विजेते दिवंगत व्ही.डी. सर्जे गुरुजी प्रतिष्ठानचा जीवन गौरव पुरस्कार २०१८
- पत्रकार उत्कर्ष समिती (मुंबई)चा राज्यस्तरिय आदर्श शिक्षक पुरस्कार २०२७
- शेतकरी शिक्षण प्रसारक मंडळ आष्टी जि. बीड (महाराष्ट्र) चा राज्यस्तरीय आदर्श पुरस्कार
- द्वारका प्रतिष्ठानचा राज्यस्तरीय सर्वोत्कृष्ट प्रशासक पुरस्कार
- गोस्वामी संत तुलसीदासकृत रामचरित मानस पुरस्कार २०२६
- राज्यस्तरीय दैनिक भास्कर महिला पुरस्कार २०१२
- राज्यस्तरीय लोकमत सखी सम्राज्ञी पुरस्कार २०१२
- दिल्ली संस्कृत अकादमी, अखिल भारतीय-नवोदित - संस्कृत कवि प्रतियोगिता पुरस्कार २०१२
- लोकमत माझी आई पुरस्कार २०१२
- राज्यस्तरीय महिला गौरव पुरस्कार २०११
- संस्कृत नाट्य महोत्सव - संहितालेखन प्रथम पारितोषिक २०११
- संस्कृत नाट्य महोत्सव - नाट्य द्वितीय पारितोषिक २०११
- राज्यस्तरीय विद्यारत्न पुरस्कार २०११
- राज्यस्तरीय विद्यारत्न पुरस्कार २०१०
- S.N.D.T. महिला विद्यापीठ, सर्वतृतीया २००१
- मध्यप्रदेश संस्कृत अकादमी राष्ट्रीय निबंध रचना पुरस्कार १९९८
- महाराष्ट्र राज्यशासन संस्कृत प्राविण्य पुरस्कार १९९८

- **Digital Content :**

अ.क्र.	तपशील	लिंक
१	सखी सह्याद्री मुलाखत, दि. १०-१०-२०२४	https://www.facebook.com/share/v/FmEuAjAVeKGrunYB/?mibextid=WC7FNe
२	सोनाली नवांगुळ, डॉ. मंजूषा कुलकर्णी यांना साहित्य अकादमीचा अनुवादासाठी पुरस्कार	https://www.loksatta.com/pune-news/sonali-nawangul-dr-manjusha-ku-lakarni-sahitya-akademi-award-for-translation-akp-94- 2600116 ?utm_source =whatsapp_web & utm_medium =social& utm_campaign=socialsharebuttons
३	''आपल्यालाच आपला प्रकाश होता आलं पाहिजे.'' साहित्य अकादमीचा पुरस्कार मिळाल्या नंतर मंजुश्री यांनी दिलेला हा संदेश आपल्या सर्वांसाठी साहित्य अकादमी पुरस्कार विजेत्या डॉ. मंजूषा कुलकर्णी MaxWoman वर.	https://youtu.be/Lqu-YF4G-rw
४	डॉ. मंजूषा कुलकर्णी यांना साहित्य अकादमी पुरस्कार	https://www.madhyamvruttseva.com/डॉ-मंजूषा-कुलकर्णी-यांचा/

५	महाराष्ट्राचे माननीय राज्यपाल यांचे ट्वीट	<https://twitter.com/mah a_governor/status/ @maha_governor 1439559856764030979 ?s=08 <https://twitter.com/mah a_governor/status/143955 9859536482304?s=08
६	संस्कृत भाषाव्रताचा सन्मान ‘प्रकाशवाटा’ या डॉ. प्रकाश आमटे यांच्या आत्मचरित्राचा संस्कृत अनुवाद डॉ. कुलकर्णी यांनी ‘प्रकाशमार्गा:’	https://www.loksatta.com //lokrang/sahitya- akademi-award-for- translation-autobiography- of-prakash- amte-poet-prof-dr- manjusha-kulkarni- prakashwata-zws- 70-2612674/lite/ ?utm_source=whatsapp_ web&utm_medium=social& utm_campaign=socials harebuttons
७	https://mr.wikipedi a.org	https://mr.wikipedia.org/ wiki/मंजूषा_कुलकर्णी
८	प्रा.डॉ. मंजूषा कुलकर्णी यांचा महाराष्ट्र राज्याच्या मा. राज्यपालांच्या हस्ते अभिनव साहित्यिक विक्रम केल्याबद्दल सत्कार	https://youtu.be/ 6x7BRzz_seo

९	प्रशासक आणि संस्कृत विद्वान - डॉ. मंजूषा कुलकर्णी यांच्याशी भेट (डीडी न्यूजद्वारे)	https://youtu.be/ 7a5dNUZKnRk
१०	@MahaGovtMic	https://twitter.com MahaGovtMic/status 1476551366352924 672?s=08
११	कवयित्री डॉ.मंजूषा कुलकर्णी यांचा जागतिक काव्य विक्रम केल्याबद्दल राज्यपालांच्या हस्ते सत्कार 'साहित्यिक व संतांनी देश एकसूत्रात बांधला' भगतसिंह कोश्यारी	https://twitter.com/ InfoVidarbha/status/ 1418559733921816 580?s=20
१२	साहित्याच्या पारावर डॉ. मंजूषा कुलकर्णी सखी सह्याद्री - डीडी सह्याद्री दूरदर्शन मुंबई	https://youtu.be/ VEJcY4GX7tg
१३	सखी सह्याद्री	<https://youtu.be/IT LxInwuJc ; https:/ youtu.be/7a5dNUZKnRk
१४	खास कार्यक्रम / नवदुर्गासह डॉ.मंजूषा कुलकर्णी / नवरात्री स्पेशल / सकाळ मीडिया	https://youtu.be/ m1Ot_LzxI4k

१५	मनीषा नवपुते यांची फेसबुक पोस्ट	https://m.facebook.com/story.php?story_fbid=1266533350529198id=100015176343763&sfnsn=wiwspwa
१६	संजीव खानझोडे यांची फेसबुक पोस्ट	https://m.facebook.com/story.php?story_fbid=4429100480484776 id=100001546044035 sfnsn=wiwspwa
१७	ऑडिओ अल्बम – ''सर्ग_निसर्ग'' ऑडिओ अल्बम – ''मंजुमंजिरी''	<https://vy6s8.app.goo.gl/NKnJ> https://vy6s8.app.goo.gl/A8Z5
१८	Special Screening of 100th Episode of Mann Ki Baat from Raj Bhavan	https://www.youtube.com/live/7-dyWQaLA?si=mid7qSf_HIM6WQ8q
१९	स्वामी विवेकानंद व्याख्यान : भाग – १	https://youtu.be/TrNMBV_ysf8?feature=shared
२०	स्वामी विवेकानंद व्याख्यान : भाग –२	https://youtu.be/NpvMk-Pu4dOs?si=typfHtOvNg-1hDXgT

सारांश :

- एकूण अनुभव (शैक्षणिक) : २२ वर्षे
- एकूण अनुभव (प्रशासकीय) : १३ + वर्षे
- व्याख्याने आणि भाषणे : १००० पेक्षा जास्त
- प्रवचने : ५०० हून अधिक
- शोधनिबंध प्रकाशित : १०० हून अधिक
- स्वलिखित पुस्तके (प्रकाशित) : १००
- स्वलिखित पुस्तके (आगामी) : ३२
- संशोधन प्रकाशने : १६
- परिषद / सेमिनार / कार्यशाळेत सहभाग (आंतरराष्ट्रीय, राष्ट्रीय आणि राज्यस्तरीय) : ४०
- परिषद / सेमिनार / कार्यशाळेत स्रोत-व्यक्ती / तज्ज्ञ म्हणून सहभाग : २०० हून अधिक
- पुरस्कार : २०० पेक्षा जास्त
- मिळालेल्या शिष्यवृत्ती : ९
- डॉ. मंजूषा यांच्या मार्गदर्शनात पीएच.डी. पदवी प्राप्त विद्यार्थी : ०५
- डॉ. मंजूषा यांच्या मार्गदर्शनात पीएच.डी. संशोधन कार्य सुरू असलेले विद्यार्थी : ०४

● ● ●